

سوننهت له سوننهته گانی
پیغمبه‌ری خوا ﷺ له شهو و روژدا

سنتی اقرأ الباقی

نووسینی : خالد الحسینان
ودرگیرانی : سهریبه‌ست جه‌باری

www.iqra.ahlamontada.com

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

هەزار سوننەت

لە سوننەتەکانی پیغمبەری خوا ﷺ

لە شەو و رۆژیکدا

نووسینی

خالد الحسینان

وەرگیرانی

سەربەست جەباری

پیشه کی نووسهړ

الحمد لله الرحيم الغفار ، الكرم القهار ، مقلب القلوب والأبصار ، عالم الجهر والأسرار ، احمده حمدا دائما بالعشي والأبكار ، واشهد أن لا اله إلا الله وحده لا شريك له ، شهادة تنجي قائلها من النار ، واشهد أن محمدا بيه المختار صلى الله عليه و وعلى أهله وأزواجه وأصحابه الجديرين بالتعظيم والأبكار ، صلاة دائمة باقية بقاء الليل والنهار.

اما بعد : بېگومان باشتړين شتېك كه پټويسته مسولمان گړنگي پټيدات له ژيانی پڙانه پدا بریتی په له کارکردن به سوننته تی پېرؤزی پیغه مبهړ ﷺ له هه موو هه لس وکوت و گوفتار و کردار ټکی دا به شیوه په کی وا که هه موو ژیان و جموجوړ ټکی پټك بخات و بگوزهر ټنی له سر سوننت و پټبازی به رزی پیغه مبهړ ﷺ هر له وکاته وهی که له خو هه لده ستیت تاوه کو ئیواره ی لیډیت وپاشانیش نووستنی .

نیمای "ذو النون المصري" ده فرمیت (من علامة المحبة لله عز وجل متابعة حبيبه ﷺ في أخلاقه وأفعاله وأوامره وسننه، واته/ په كيك له نيشانه كانی خوشويستنې خواي گه وره بریتی په له شوینكه وتنی خوشه ويسته كه ی ﷺ له هه موو ټاكار و کردار و فرمان و سوننته ته كانی . خواي گه وره ده فرمیت (قل إن كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله ويغفر الله لكم ذنوبكم والله غفور رحيم) ۱۱ سړان ۱۱ واته/ نه ی پیغه مبهړ ﷺ پټیان بفرموو : نه گهر ئیوه

خواتان خوښ ده ویت شوینی من بکه ون و له فرمانی من
 دهرمه چن، نه و کاته خوایش نیوهی خوښ ده ویت و له گوناح و
 مه له کانیشتان خوښ ده بیت، چونکه نه وخوايه لیخو شېبو و
 میهره بانه .

شیخ حه سنی به صری _ په حمه تی خوی لبیت _
 دهر باره ی نه م نایه ته ده لیت (فکان علامه حبه م ایاه اتباع سنة
 رسوله) واته / جا بیگومان خوښ ویستنی به نده کان بق خوی
 که وره بریتی به له شوینکه و تنی سوننه تی پیغمبر ﷺ .

گومانی تیدا نی به که ریز و پله و پایه ی نیماندار به پی
 شوینکه و تنیتی بق پیغمبر ﷺ ، هر کاتیک سوننه تیک زیاتر
 جی به جی بکات نه وه لای خوی که وره پله ی به رزتر و ریزی زیاتر
 ده بیت .

بقیه منیش به پیویستم زانی که نه م پوخته یه کلبکه مه وه
 دهر باره ی نه و سوننه تانه ی که له شه و وړژدا دوپاره دهنه وه بق
 زیاتر زیندو کړنه وه ی سوننه تی پیغمبر ﷺ له واقع و ژبانی
 پړانسه ی موسلماناندا له عیبادت و په رستنیا ندا و له خه و تن
 و په ستانیا ندا و له خواردن و خوار دنه و یاندا له ه لاس و که و تیان
 له که ل خه لگی دا ، له پاک و خاوتنیا ندا و له پوشینیا ندا و له ه مور
 سات و کاتیکیا ندا .

نه گهر بیت و وورد بینه وه له وه ی که نه گهر یه کیک له نیمه
 نه ندازه یه ک مالی لی وون بیت چه ندیک خوی بق ماندو و ده کات و

هول و کوششی زږد ده کات بق دوزینه وهو به ده ست هینانه وهی ،
 به لām زږد سوننه ته هن که لیمان وون بوون و لای بی تاگاین ، به لām
 هیچ غم و خه فیتک و هول و کوششی کمان نی به بق گه پان و
 دوزینه وهو فی ربوونیان و جی به جیکردنیان !!! . جا به کیک له و
 به لāو موسیبه تانه ی پوی تیکردوین و پیوه ی ده نالیتین نه وهیه که
 هریه که له نیمه پاره و پولی زږد به لāوه گرنگتر و بایه خدارتره له
 سوننه ته کانی پیغه مېر ﷺ . نه گهر بیتوو به خه لکی بووتریت کی
 سوننه تیک له سوننه ته کان جی به جی بکات له به رامبه ردا نه ندازه یه که
 مال یان پاره ودرده گریت نه وه ده بینین که که سانیکي زږد هول
 ده دن بق جی به جی کردنی سوننه ته کان هر له به یانی یه وه تاوه کو
 نیواره مادام له به رامبه نه و جی به جی کردنه دا قازانچ و پاره و پول
 ودرده گرن ، به لām نایا نه و پاره و پول چ سوودیکی هیه کاتیک که
 مرف کرایه ناو گوره وهو خاکی به سه ردا کرا ، خوی گه ودره
 ده فرمیت **﴿بل تؤثرون الحیاة الدنیا والأخرة خیر وأبقى﴾** «سر
 ۱۷-۱۸ واته / به لکو خه لکینه نیوه زیاتر نیانی دنیاتان مه به ستره و
 به گرنگتری ده زانن له کاتیکدا قیامت و به ده ست هینانی به هه شت
 چاکتره و به رده و امیشه .

دیاره مه به ست له م سوننه تانه ش که له م نامیلکه یه دا هاتون
 نه وهیه که جی به جی کردنیان ده بیتنه هوی ودرگرتنی پاداشت ،
 به لām جی به جی نه کردنیان نابیتنه هوی سزا و توله سندن ، هه روه ها

نو سوننه تانه هر هه موو له شه وو پڅڅیکدا دووباره ده بڼه وه ، بویه هریه ک له نئمه ده توانیت زځر به ئاسانی جی به جییان بکات .

گومان له وه دا نی یه که هریه ک له نئمه ده توانیت له شه وو پڅڅیکدا (١٠٠٠) سوننه ت جی به جی بکات نه گره مه به سستی بیت زځر به ئاسانی ، وه نوو سینی ئه م نامیلکه یه ش هوکارکی ئاسانه بو جی به جی کردنی نو هه زار سوننه ته و زیاتریش .

که و ابو نه گره بیت وهر موسلمانیک له شه وو پڅڅیکدا سوور بیت له سر جی به جی کردنی هه زار سوننه ته نو وه له مانگیکدا ده کاته سی هه زار (٢٠٠٠٠) سوننه ت که خیر وپاداشتی نه و سی هه زاره ی بو ده نوو سریت .

ده بیت چنده نه فام وزه ره رهنده بیت نو که سی که بی تاگابیت له م سوننه تانه و نه یان زانیت یان بیان زانیت و جی به جییان نه کات ، چند پله وپاداشتی زځری به فیږو زایه داوه و چند خوی بیبه ش کردوه له و هه موو خیر و پاداشته .

ناشکرایه که په یوه ست بوون به سوننه تېگانی پیغه مېر ﷺ کومه لیک سوود و قازانجی زځر گه وره ی هن له وانه :-

١. گه یشتن به پله ی خۆشه ویستی، خۆشو ویستنی خوای گه وره بۆبه نده ی خوی .

٢. پرکردنه وه ی هو نو که م وناته واویانه ی که له فهره کاندای بوون .

٣. پاریزراو بوون و دور که و تنه وه له داهین تراوه کان (البدع).

۴. بېگومان چې به جیکړنی سوننه ته کانی نیشانه ی به ګوره زانین و مه زن ته ماشا کړنی دروشمه (شعائر) ه کانی خوی ګوره یه .

که واپو نه ی نومته ی ئیسلام ته قوای خواتان ه بیټ به رامبه ر سوننه ته پیروژه کانی پیغه مبه ری پیغه وامن ۷۷۷ ، وه ه ول بده ن زیندوویان بکه نه وه له واقعی ژیا نناندا ، نه ګر وانه که ین ده بیټ کی ه بیټ جګه له ئیمه نه و سهننه ته مه زنانه زیندو بکاته وه .

بېگومان زیندو وکړنه وه ی نه و سوننه تانه ش نیشانه و به لګه ی خوشوویستنی ته واو و شوینکه وتنی سه رپاستانه یه بڼ پیغه مبه ری خودا ۷۷۷ .

سوننه ته کانی هه ستان له خه و

۱. لابرډنی شوینه واری خه و به ده ست له دم و چاو ، هریک له ئیمامی ئین حه جهر و نه وه وی _ په حمته ی خودایان لوبیت _ فرموویانه سوننه ته و نه م فرمووده یه ش به به لګه مینراوه ته وه (فاستیقظ رسول الله ۷۷۷ فجلس ی مسح النوم عن وجهه بیده) رواه مسلم واته / پیغه مبه ری خوا ۷۷۷ له خه و هستا و دانیشیت و به ده ستی پیروزی شوینه واری خه وی له سر پوی پیروزی لاده برد .

۲. دوعا و پارانه وه بهم شپوه په (الحمد لله الذي احيانا
بعدها امانتنا واليه النشور) رواه البهري ، واته / هرچی سوپاس و
ستایشه بۆ ئه و خوا بهی که دواى ئه وهى مراندبوونى زیندووى
کردینه وه و هر بۆ لای نه ویش ده گه پینه وه .

۳. سیواک کردن :- پیغمبرى خوا ﷺ کاتیک له خه و
هه لده ستا سیواکى به دهمى پیرزیدا نه هیتا ، هه روهک له صحیحى
بوخارى وموسلم دا هاتوه .

۴. هنگ کردن (الاستنثار) :- پیغمبرى خدا ده فره میت
ﷺ (اذا استيقظ احدكم من منامه فليستنثر ثلاثا فان
الشیطان یبیت علی غیشومه) منزه عه ، واته / نه گه ر به کیک له ئتیه
له خه و هه ستا با سى جار هنگ بکات چونکه شه یتان شه و له ناو
لووتى دا ده میتنیه وه .

۵. شورډنى هه رډوو ده ستنى سى جار پيش ده ست خستنى له شتى
تر ، پیغمبرى خدا ﷺ ده فره میت :- (اذا استيقظ احدكم من
نومه فلا یغمس یده فی الإناء حتى

سوننه ته کانی چوونه سه رئاو وهاتنه دهر لى

یغسلها ثلاثا) منزه عه ، واته / نه گه ر به کیک له ئتیه له خه و
هه ستا با ده ستنى نه خاته ناو هېچ قاپ و قاچاخیکه وه تاوه کو
سى جار ده یان شوات .

تېبېنی/ دياره سوننه تی دیکه ش هـن به لام نووسه ر هر
نه ونده ی باس کردوه بۆ زیاتر شاره زایی بوونیش ده توانن
ته ماشای نه م پرتووکانه بکه ن:.

۱. پرتووکى (الاذکار) ی نیمامی نه وه وی .
۲. پرتووکى (الواصل الصیب) ی نیمامی ثبېن ولقه یم .
۳. پرتووکى (تحفة الذاکرین) ی نیمام شه وکانی .
۴. پرتووکى (زیکرى خواناسان) ی حبیب محمد سعید .
۵. (قه لای موسلمان) ی وه رگير دراوی حه مزه به رزنجی .

۱. پېشخستنې قاچى چېپ له کاتى چوونه ژووده وه، وه
قاچى پاست له کاتى هاتنه دهر .

۲. کاتیک وویستی بچیته سه رئاو بلّیت (اللهم انی أعوذ بك
من الخبث والخبائث) منقر بیه ، واته / خواجه من په نا به تو ده گرم له
شه ی تانی نیرو می

۳. کاتیک دیته دهر ده لّیت (غفرانک) المرجع اصحاب السنن الا لسانی ، واته /
خواجه لیم خوش ببه .

دياره مړۍ پړژانه چهند جارېك سه رئاو ده کات هر جاره ش
جوار سوننه هـیه نه گهر جی به جیيان بکات ، دوو سوننه ت له کاتى
چوونه سه رئاو و دووانیش له کاتى هاتنه دهر وه .

سوننه ته کانی دهست نویژ

۱. ووتنی "بسم الله" .
۲. شوردنی هردوو دهست له سهره تاوه .
۳. ناو له دهم و لووت و هردان پیش شوردنی دهم و چاو .
۴. هنگ کردن و ناو له لووت فریدان به دهستی چهپ ، له فرموده یه ی که باسی چونیستی دهست نویژی پیغه مبر ﷺ دهکات هاتوه (فصل کفیه ثلاث مرات ، ثم تمضمض ، واستنشق ، واستنثر ثم غسل وجهه ثلاث مرات) (غزالی ، واته/ پاشان هردوو دهستی سی جار شورد ، پاشان ناوی له دهم و لووتی و هردا و فپی دی دا ، پاشان دهم و چاوی سی جار شورد .
۵. زدد ناو له دهم و لووت و هردان بق غیری پښووان ، له فرموده یه ک دا هاتوه (وبالغ بالاستنشاق إلا أن تكون صائما) ^{اخرج الأربعة} ، واته/ له نه ندازه به دهر ناو له لوت و هریده ، ته نها نه گهر به پښووی و امه که ، دیاره ناو له دهم و هردانیش هر وایه .
۶. ناو له دهم و لوت و هردان به یه ک مشت ناو به شیوه یه ک که مشتی ک ناو به کاربیت بق هردوکیان ، هروک له شیوه ی چونیستی دهست نویژگرتنی پیغه مبردا ﷺ هاتوه .
۷. سیواک کردن : پیغه مبری پیشه و امان ﷺ ده فرمیت (لولا أن اشق علی امتی لأمرتهم بالسواک مع کل وضوء) (رواه احمد و الترمذی ، واته/ نه گهر له بهر ناو په حهت کردن و ماندوکردنی ثومه ته که م

نه بوايه فرمانم پي ده کردن به سيواک کردن له گه ل هه موو ده ست نوژيکدا _ واته فهرزم ده کرد _ .

۸. ده ست خستن له پيشی پر (کان رسول الله ﷺ يخلل لحيته في الوضوء) أخرجه الترمذي واته / پیغه مېری خودا ﷺ ده ستی ده خست له پيشی له کاتی ده ست نوژدا _ دياره پيشی پیغه مېر ﷺ زلد و پر بووه _ .

۹. چو نیتی مه سح کردنی سر ، سوننه وایه به م شیوه یه مه سحی سهری بکات : هردوو ده ستی ته پر بکات له پيشی سهری یوه ده ست پي بکات بهر و پشستی ملی ، پاشان بیانگیر پته به بؤ پیشه وه . به لام نه وهی که فرزه نه وه یه که مه سحی هه موو سهری بکات ^(۲) به هر شیوه یه ک بیت (مسح رسول الله ﷺ برأسه فاقبل بیده وأدبر) متروک ، واته / پیغه مېری خودا ﷺ مه سحی سهری کرد هردوو ده ستی له پیشه وه دانا و پاشان بردی یه دواوه .

۱۰. ده ست خستنه نیو په نجه کانی ده ست و پي (أسبغ الوضوء وخلل بین الأصابع) أخرجه الأربعة ، واته / ده ست نوژی ته واو و پیک و پیک بکړه و ده ستیش بخه نیو په نجه کان .

۱۱. له پراسته وه ده ست پي کردن له هه موو کرداره کاند (کان رسول الله ﷺ يعجبه التيمن في تنعله وترجله وطهوره وفي شأنه كله) متروک ، واته / پیغه مېری خودا ﷺ پي خؤش بوو لای

پاستی پېشبخات له کهوش له پېکردنی و سه ردا مېناني و
پاککردنه وهی و هه موو کارنکی .

۱۲ . سى جار سى جار شور دنی نه ندانه کان . دياره نه ميش
چند فەرموده يه کى له سەرن .

۱۳ . ووتنى شايه تمان له کوتايى دا و خويندنى نزاو پارانه وهى
دواى دهست نويژ به م شيوه يه : . **اشهد ان لا اله الا الله وحده
لا شريك له واشهد ان محمدا عبده ورسوله اللهم اجعلنى من
التوابين واجعلنى من المتطهرين**) - رواه مسلم واصحاب السنن .

۱۴ (واته : به دل قه ناعتم وايه و به زاريش ده يليم و
به كړدوه وش ده يسه لمېنم كه بېجگه له خوا هيچ په رستراو نين و
ته نيا يه و هيچ هاو له نين وه موحه ممد به نده و پړه وانه كراوى
خوايه ، نهى خوايه بمگيړه له باش گه پړاوان و بمگيړه له
پاكبووه وان) دياره هه ركه سيك نه م دوعايه بخوينتيت نه وه هه ر
هشت ده رگاكانى به هه شتى بؤ ده كړينه وه و له هه ركاميكيانه وه
هه زبكات ده چيته ژوړه وه . هه روهك له صحيحى مسلم دا
هاتووه .

۱۴ . دهست نويژگرتن له ماله وه : پتغه مېرى خوا (ﷺ)
ده فرمويت **(من تطهر فى بيته ثم مشى الى بيت من بيوت الله
ليقضى فريضة من فرائض الله ، كانت خطواته احداهما
تخط خطيئته والاخرى ترفع درجته)** رواه مسلم . واته
هه ركه سى له ماله وه خوى پاك بكا ته وه . واته دهست نويژ بگري .

وبه پاکی بچیت بۆ مالتی له مالتەکانی خوا بۆ ئەو هی فەززی له
 فەرزەکانی خوا به جی بهینیت ، ئەو هەر هەنگاوئ دەنی به
 یه کینکی گوناھیککی ئی هەلدەوهری وبه پیکهی تری پله یه ک
 به رزده بیتەوه).

۱۵. ((الدك) دهست پيدا هینان و ئی خشانندی ئەندامەکانی
 نوێژ^(۱)

۱۶. زیاده رۆیی نه کردن له به کارهینانی ئاودا ((كان ﷺ
 يتوضا بالماء)) متفق علیه واته : پیغمبەری خوا (ﷺ) به (مد)
 يك ئاو واته پر هەردوو دەستی دەستنوێژی دەرگرت .

۱۷. به زیادهوه شۆردنی دەم و چا و دەست و پئی به کان
 چونکه ابو هريره - رەزای خوای ئی بیت - جاریکیان دەستنوێژی
 گرت کاتیک دەستەکانی شۆرد قۆله کانیشی پێوه شۆرد و کاتیکیش
 پیههەکانی شۆرد قاچه کانیشی پێوه شۆرد و له کۆتایی دا ووتی
 پیغمبەرم (ﷺ) بینی به م شیوه یه دەست نوێژی گرت .

۱۸. دوو پرکات نوێژی دەستنوێژ له دواي دەست نوێژه کهوه ،
 پیغمبەری خوا (ﷺ) دهفه مویت ((من توضا نحو وضوئي هذا
 ثم صلى ركعتين لا يحدث فيهما نفسه غفر له ماتقدم من ذ

---

^(۱) زاناگان نقره بیان دەلک به سوننه دەرزانن ، به لام ئیمامی مالیک و
 مزنی به فەززی دەرزانن له هەرکام له خۆشوردن و دەستنوێژگرتن دا .

ینه)) رواه البخاری و مسلم . واته : / هرکه سیک ده ست نویژیکي وهک ده ست نویژه کهي من بگری و پاشان دوپکات بکات که دالغهي لیبان دا نه بی شه له گوناهي پیشووی ده بوردی . له ریوایه تی ثیمامی مسلم دا ده فهرمویت (الاوجب له الجنه) واته : مسوگره که به هشتی بؤ ده بیت .

۱۹. به ته واوه تی و جوانی و پیک و پیکي ده ست نویژگرتن ((اسباغ الوضوء)) واته هه موو نه دمايک له نه دماه کانی ده ست نویژ به ته وای و بی که م کوپی بشوات .

✽ ناشکرایه مسولمان له شه وروژیکدا چه ند جاریک ده ست نویژ ده گریت پینچ جار یان زیاتر

✽ کاتیک که نویژه سوننه ته کان ده کات یان ده یه ویت قورئان بخوینیت یان هرکاریکی تر که ده ست نویژگرتن بؤی سوننه ته بی ، که وا بوو به پی ی دووباره و چه ند باره بوونه وهی هه موو نه و سوننه تانه جی به جی بکات شه بیگومان خیر و پاداشتیکی که وره و نذری ده ست ده که ویت ، وهک له م فهرموودانه دا هاتوه :

پیغمبر ی خوا (ﷺ) ده فهرمویت (من توطا فاحسن الوضوء خرجت خطایاه من جسده حتی تخرج من تحت اظفاره) رواه مسلم . واته : هرکه سیک ده ست نویژ بگریت به پیک و پیکي و جوانی شه گوناح و هه له کانی له لاشهی درده چیت هه تاوه کو له ژیرینیوکه کانی وه درده چن .

مه روه ما ده فـرمویت ((مامنکم من احد يتوضا فيحسن الوضوء ثم يقوم فيركع ركعتين يقبل بقلبه ووجهه الا وجبت له الجنة وغفرله)) رواه مسلم .

واته : هيچ كه سيك له نښه نى په كه ده ست نوښـبگريـت به جوانى و ته واوى پاشان مه ستيت دوړكات نوښـبكات به دل و پړوى ته واوه وه نه وه مسوگه به مه شتى بـقـ ده بيت و لى ده بورديت

سيواكـكـردن

يه كيك له و سوننه ته پيرزانه ي كه له شه و پړژدا دو باره ده بنه وه سيواكـكـردنه ، دياره چـند كات و شويـنيـك مهـن له هـموو شه و پړژيـكـدا سيواك تياكـردنيـان سوننه ته ، پيـغهـمـبرى خوا ﷺ ده رياره ي سيواك ده فـرموـيت ((لولا ان اشق على امتي لامرهم بالسواك عند كل صلاة)) رواه البخاري و مسلم . -واته : نه گـر له بهر نارـهـحت بوون و ماندوړ كـردنى نومه ته كـم نه بوايه نه وه فرمانم پى ده كـردن به سيواك كـردن له گـل هـموو نوښـبـيـكـدا . نه و كات و شويـنـانـه ش كه سيواك تـيـدا كـردنيـان سوننه ته له شه و رړژيـكـدا (۲۰) جاره له وانه : پيـنـج نوښـه فـهـرزهـكان و سوننه ته راتـبهـكان ، نوښـى سوننه تى چيـشتهـنگاو ، نوښـى وهـتـرو شه و نوښـ، كاتى هاتنه ماله وه چونكه پيـغهـمـبرى خوا (ﷺ) يه كه م شت كه كـردبيـتى له كاتى هاتنه ماله ي دا سيواك كـردن بووه

مه روه که له صحیحی مسلم دا هاتووه ، مه روه ها له کاتی قورشان خویندن دا ، وه له کاتی ناخوښی بوونی بونی دهم دا ، وه له کاتی له خه وه ستان دا ، وه له کاتی ده ستونیزگرتن دا . بهرهم و پاداشتی به کار هینانی سیواک و جی به جی کردنی هم سوننه ته :

۱. ده بیته مایه ی پازی بوونی خوی گوره له و بنده یه .

۲. پاک بونه وه یی دهم و دان .

پټه مېری خوا (ﷺ) ده فرمویټ ((السواک مطهرة للضم مرضاة للرب)) رواه احمد - واته : سیواک پاک و خاوین که روه وی دهم و ددانه وه و مایه ی ره زامه ندی خوی په روه ردگاره .

مه روه ها زانستی پزیشکی نوی ئاشکرای کردوه که سیواک کومه لی ماده دی نقد به سوودی تیدا یه بؤ ددان و پروه کان له وانه :

۱. ماده دی دژه میکروب به کان .

۲. ماده دی بون خوش کردنی دهم و ددان .

۳. ماده دی پاک که روه وی دهم و ددان .

سوننه تی له پی کردنی که وش

((پیلاویان نه عمل))

پټه مېری پیشه و امان (ﷺ) ده فرمویټ ((اذا انتعل احدکم فلیبدا بالیمنی واذا خلع فلیبدا بالشمال ، ولینعلها جمیعا او

ليخلمهما جميعا)) رۋاھ مۇسلىم ۋاتە ئەگەر يەككە لە ئىتۋە كەۋشى
لە پى كىرە بالە پاستەۋە دەست پى بىكات ، ۋە ئەگەر دايكەند
بالە چەپەۋە دەست پى بىكات ، ۋە با ھەردوۋ تەكەكان لە پى بىكات
يان ھەردوۋ كيان دانىت . ۋاتە يەك تەك لە پى كىرەند دىرۋست نى يە .
ئەم سۈننەتەش رۇڭانە چەند جارىك دۋوبارە دەبىتەۋە لە ۋانە :
لە كاتى چۈنە ناۋمىزگەۋت ۋە ھاتنە دەرەۋە لىيى ، ھەرۋە ھا لە
كاتى چۈنە گەرماۋ (ھامام) ۋە ھاتنە دەرەۋە لىيى ، ۋە لە كاتى
دەرچۈن لە مال ۋە ھاتنەۋە .

ئاشكرايە ھەر جارىك لەۋ جارائە ئەم سۈننەتە جى بە جى بىكات
ئاگاي لىبىت ۋە ئومىدى بە پاداشتى پەرۋەردگارى ھەبىت ئەۋە
دىارە چەند بارەۋى بىكاتەۋە ئەۋەندە خىرۋاپاداشتى بۇ دەنۋىرىت

سۈننەتەكانى پۇشاك

يەككى تىر لەۋ شتانەۋى كە پۇڭانە دۋوبارە ۋە چەند بارە دەبىتەۋە
لە شەۋ پۇڭكدا لە بەركىرەند ۋە پۇشىنى پۇشاك ۋە داكەندىتى
لە كاتى خەۋدا يان لە كاتى خۇشۋىردن دا يان لە ھەركات ۋە
شۈبىنىكى تىردا . جا لەم كات ۋە ھالەدا چەند سۈننەتەك ھەن كە
ئەمانەن :

۱. سوننه ت وایه له کاتی له بهرکردن و داکه ندندا بلیت ((بسم الله) ناشکرایه که ناوی خوا هیټان له هه موو ئیش و کاریک دا سوننه ته هه روه ک ئیمامی نه روه و هی ده فهرمویت .

۲. پیغمبر هی خوا (ﷺ) کاتیک پۆشاکیک دی پۆشی - کراس یان شهروال یان میټهر - ده فهرموو ((اللهم انی اسألك من خیرہ وخیر ما هو له ، واعوذبک من شره وشر ما هو له)) رواه ابوداود و الترمذی و احمد و صححه ابن حبان و الحاکم -

واته : (نهی خوابه من داوی خیرو چاکه ی نه م پۆشاکه ت لیده که م هه روه ما نه و خیره ی که بویه تی ، وه په نات پیده گرم له خراپه ی نه م پۆشاکه و نه و خراپه یه ی که بویه تی) .

۳. له راسته وه ده ست پیکردن له کاتی له بهرکردن دا: پیغمبر هی خوا (ﷺ) ده فهرمویت (اذا لبستم فابدءوا بایمانکم)) رواه الترمذی و ابوداود و ابن ماجه - واته (هه رکاتیک پۆشاکتان له بهرکرد له راسته وه ده ست پی بکن)

۴. له چه په وه ده ست پی کردن له کاتی دا که ندن دا

سوننه ته کانی دهر و مال کردن

((سنن الدخول و الخروج من البيت)) .

نیمای نه وه وی ده فرمویت : سوننه وایه بڼه وکسه ی که
 ده رومال ده کات بلیت (بسم الله) وه ژوریدای خوی گوره بکات
 و پاشان له کاتی هاتنه مال وهی دا سه لام بکات .

۱. یادکردن و ناوېردنی خوی گوره له کاتی هاتنه مال وه ،
 پیغمبري خوا (ﷺ) ده فرمویت (اذا دخل الرجل بيته فذكر
 الله عند دخوله وعند خروجه وعند طعامه قال الشيطان
 لامبيت لكم ولاعشاء) رواه مسلم

= واته : هرکاتیک پیاوړک - که سیک - چوه مال کهی و ناوی
 خوی گوره هیڼا له کاتی چونه ژورده وه له کاتی له مال
 ده چونی و له کاتی خواردنی دا ، شیتان ده لیت : له
 شه ومانه وه نه خواردنی نیواره تان بونی به ((نهی شیتانه کان)) .

۲. نزاو پارانه وهی هاتنه مال وه (اللهم انی اسالك خير المولى
 و خير المخرج ، بسم الله ولجنا وبسم الله خرجنا وعلى الله
 ربنا توكلنا ، ثم یسلم على اهله) رواه ابو داود . (نهی خوی
 گوره داوی چاکهی ده چوون له مال و چونه ده له مال
 لیده کم ، به ناوی خوا له مال ده چوون و به ناوی خوا چوون
 ده وه پشتمان ته نها به په رستراو خوی خومان به ستوه ،
 پاشان با سه لام له مال و کهس و کاره کهی بکات)

ناشکراو بیگومانه هرکاتیک به نده نه م نزاو پارانه وهی
 بخوینیت نه وه به رده وام په یوه ندی به میزی ده بیت له گال خوی
 گوره و پشت و په نای هر خوی گوره ده بیت

۳. سیواک کردن ((کان ﷺ اذا دخل بيته بدا بالسواك))
رواه مسلم . واته : پیغمبره ری خوا (ﷺ) کاتیک بچوايه ته
ماله وه په که م شت که دهستی پیده کرد سیواک بوو .

۴. سه لام کردن : خوی گوره دهه رمویت (فاذا دخلتم
بيوتنا فسلموا على انفسكم تحية من عند الله مباركة طيبة)
النور : ۶ . واته : (هرکه تیک چوونه هر مالیک سه لام له خوتان
بکن و سه لام له په کتر بکن ، سه لامیک له لایه خوی گوره وه
که پره له بهرکه ت و فپو جوانی و پاکي)

جا نه گر گریمان مسولمان رڼانه پینج جار دهرومال بکات واته
ته نها به نه ندازه ی نویژه فره زه کان نه وه ژماره ی نه و
سوننه تانه ی که جی به جی یان دهکات دهکاته (۲۰) سوننه .

هر وه ما سوننه ت وایه کاتیک له مال درده چیت بلیت (بسم
الله توکلث علی الله ولا حول ولا قوة الا بالله) يقال کفیت
ووقیت وهدیت وتنهی عنه الشيطان (رواه الترمذی و ابو داود .
واته (به ناری خوا ، ته نها پشتم به خوا به ستووه و هیچ هیژد
هه ولیک نی په نه گر کومه ک و پشتیوانی خوا نه بیت) هرکه س و
بلیت - پی ی ده وترت نه وه به ستو و پاریزه راوی و هدایه ت
دراوی ، وه شه یتانیش لپی دور ده که ویته وه .

دیاره له شه و پڅدا چنه د جاریکیش به نده له مال درده چیت
هر جاریکیش که درده چیت نه م سوننه ته جی به جی بکات نه وه
بیگومان پاداشت و خیرکی زوری ده ست ده که ویت .

❖ بهرهمی جی به جی کردنی شم سوننه ته :

۱. په یدابوونی بیتاز بوون بق بهنده له هموونه و کیش و گرهنانی که تووشی ده بن .
۲. پاریزدانی بهنده له همو خراپه و ناره حه تیک چ له لایه ن ناده میزاده کانه وه بیت یان له لایه ن جنلکه کانه وه
۳. پینوما ی کرانی بهنده و گومرانه بوونی له همو کاروباریکی دونیای و قیامه تی دا .

سوننه ته کانی چوون بو مزگهوت

۱. زوو چوون بق مزگهوت و په له کردن بق پیزی په کم و پیشه وه پیغمبری خورشه ویستمان (ﷺ) ده له رمویت ((لویعلم الناس مافی النداء والصف الاول ثم لم یجدوا الا ان یستهموا علیه لاستهموا علیه ، ولویعلمون مافی التهجير لاستبقوا الیه ، ولویعلموا مافی العتمة والصبح لاتوهما ولوا حبوا)) متفق علیه - واته (نه گره خه لکی بیانزانیه چ پاداشتیک مه په له بانگ و پیزی په کم دا و پاشان نه یاننوا نیایه ناماده ی بن نه نها به پیشبرکی کردن نه بیت نه وه پیشبرکی یان له سهری ده کرد ، وه نه گره بیانزانیه چ پاداشتیک مه په له زوو چوون بق مزگهوت نه وه په له و پیشبرکی یان بق ده کرد ، وه نه گره بیانزانیایه

چ پاداشتیک هیه له نویژی به یانی وخه وتنان دا شه وه ناماده ی ده بوون ویژی ده ماتن نه گره به کاکړلکی - له سهرسک خشان - یش بوویه .

۲. نزار پارانه وهی چوون بق مزگوت ((اللهم اجعل فی قلبی نورا ، وفی لسانی نورا ، واجعل فی سمعی نورا ، واجعل فی بصری نورا ، واجعل من خلفی نورا ، ومن امامی نورا ، واجعل من فوقی نورا ، ومن تحتی نورا ، اللهم اعطنی نورا)) رواه مسلم . . واته ((نهی خوییه له دلم دا نور په یدا بکهی و له زویان و بیستن و پاشه وهم و پیښه وهم و سهره وهم و خواره وهم دا نور په یدا بکهی ، نهی خوییه نورم پی بیه خشه)

۳. پښتن و پټکردن به میمنی و له سرخوی و هییه و یقاره وه پیغمبره ی خۆشه ویست (ﷺ) ده فرمویت (اذا سمعتم الاقامة فامشوا الى الصلاة وعليکم بالسکینه والوقار) رواه البخاری و مسلم .

واته : کاتیک که بانگ و قامه تان بیست شه بچن بق نویژ به لام به میمنی و نارامی و یقاره وه ووشه ی ((السکینه له فرموده یه دا واته : له سرخو بوون له پټکردن دا و هله شه نه کردن . ووشه ی ((الوقار)) واته : داپښینی چا و له ناستی حرام و بهرنه کردنه وهی ده نگ و ناوپنه دانه وه بهم لاو لادا .

۴. چوون بق مزگوت به پیاده : زانا کان ووتویانه سوننه ته مسولمان ه ولادت ه نغاوه کانی له یه کتر نزیک کات و په له نه کات له

کاتی چوونی بۆ مزگەوت بۆ ئەوەی ئەو خێرو پاداشتی پێشێشتن به پێیە دەست کەوتێت کە لە فەرمووده کاندایا هاتوو ، خۆشەویستمان (ﷺ) دەفرمویت (الاذلکم علی ما یمحو الله به الخطایا ويرفع به الدرجات ؟ قالوا : بلی یارسول الله ، و ذکر منها : کثرة الخطا الی المساجد) رواه مسلم .

واتە : ئایا شتیکتان پێی بلێم کە خوای گەورە گوناح و هەڵەکانی پێی لادەدا و پەلە و پایە پێی بەرز دەکاتووە ؟
 روتیان : بەلێ ئەو پیغمبەری خوا ، یەکیک لەواتە - فەرموی :
 نۆز هەنگاونان بۆ مزگەوت .

۵. نزاوپارێوەی چوونە ناو مزگەوت : سوننەت وایە سوپاسی خوا بکات و صەلوات لە سەر پیغمبەر (ﷺ) بدات و پاشان بێت (اللهم افتح لی ابواب رحمتک) رواه النسائی وابن ماجه وابن خزيمة وابن حبان - واتە : ئەو خوا بە درگای رحمتی خۆم لێ بکەرەووە .

۶. پێش خستنی راست لە کاتی چوونە ناو مزگەوت ، ئەنەسی کوپی مالیک - پەزای خوای لێ بێت - دەفرمویت ((من السنة اذا دخلت المسجد ان تبدأ بركلك الیمنى و اذا خرجت ان تبدأ بركلك الیسرى) اخرجہ الحاکم وقال صحیح علی شرط مسلم ووافقه الذهبی - واتە : سوننەت وایە کاتێک چوویتە مزگەوتەو قاجی راستت پێشخەیت هەرەها کاتێک هاتیتە دەر قاجی چەپ پێشخەیت .

٧. نزاو پارانه وې دهرچوون له مزګه وت ((اللهم اني اسالك من فضلك) رواه مسلم و زیاده عند النسائي یصلی علی الرسول عند الخروج كذلك . واته : نهی خوايه من داوی فهزلا و به خششی خوتت لیده کم . له پړوايه تی نيمامی نه سائی دا دهرمویت : سه لاوات له سر پیغمبر (ﷺ) ددهات له کاتی هاتنه دهره شدا .

٨. پيش خستنی قاچی چه پ له کاتی هاتنه دهر له مزګه وت هروهک له خالی شهش دا هرموده کې نه نه سمان باس کرد .
٩. نوږی سلاوکردن له مزګه وت (تحية المسجد) پیغمبري خوشه ویستمان (ﷺ) دهرمویت (اذا دخل احدكم المسجد فلا يجلس حتى یصلی رکعتین) - متفق علیه - واته (کاتی یه کیکتان هاته مزګه وته وه با دانه نیشیت تاوه کو دوپکات نوږی سلاوکردن له مزګه وت دهکات)

نيمامی شافعی - رحمهتی خوی لی بیت - دهرمویت : نوږی سلاوکردن له مزګه وت له کاتی (نه می) ش دا هر درسته مه به ست له کاتی (نه می) - دوی نوږی به یانی تاوه کو پوږ دهکویت هروه ها کاتی وه ستانی خور له ناوه پاستی ناسماندا وه له دوی نوږی عه سر تاوه کو خور ناوا ده بیت .

هروه ها شیخی ثین حه جر - رحمهتی خوی لی بیت / ده لیت : زانایان یه کده نګن له سر نه وهی که نوږی سلاوکردن له مزګه وت سوننه ته .

۱۰۰۰ سوننه ته کانی پیغه مېر ﷺ له شه وړاندې ۲۵

که واته : کوی نه و سوننه تانه ی که مسولمان جی به جی یان ده کات له چوونی بۆ مزگه وت ده کاته (۵۰) سوننه ته له شه وړاندې .

سوننه ته کانی بانگ

دیاره بانگ پینچ سوننه تی هه ن هه روه ک نیامی ئین ولقهیم له کتیبی (زاد المعاد) دا باسی کردوه :

۱. نه و که سه ی که گوی ی له بانگه هه رچی بانگیژ ده یلئیت نه ویش وه کو بانگیژ بیلئته وه ته نها له کاتی ((حی علی الصلاة)) و (حی علی الفلاح) دا نه بیئت به لکو ده لئیت ((لاحول ولا قوه الا بالله)) رواه البخاری و مسلم .

به ره می نه م سوننه ته : نه ویه که هه ر که سی جی به جی ی بکات چوونه به هه شتی مسوگه ره . هه روه ک له صحیحی مسلم دا هاتوه .

۲. سوننه ته وایه له دوا ی ووتنی (اشهدان محمدا رسول الله) بلئیت (وانا اشهدان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله ، رضیت بالله رباً وبالا سلام دینا وبعهد رسولا) رواه مسلم واته : منیش به دل قه ناعه تی ته و او م هیه و به زوبان ده یلئیم و به

کرده وده ش ده یسه لمینم ^(۱) که هیچ په رستراو نین جگه له خوا،
وه موحه ممد نیرداوی خواجه ، من پزای بووم به وده ی که به س
خوا په روه ردگارمه و نیسلام .ناین و به رنامه مه و موحه ممدیش
نیرداوی خواجه و پیغه وامه .

به رهم و پاداشتی هم سوننه ته : نه وده یه که هرکه س بیلینت
نه وده خوی گوره له گوناحی پیشینی ده بوریت ه روه له
صحیحی مسلم دا هاتوه .

۲. صلاوات دان له سهر پیغه مبر (ﷺ) له کوتایی
بانگه که دا، وه باشر وایه که صلاواتی نبیراهیمی بلینت ^(۲) چونکه
نه وده صلاواتی ته واده . پیغه مبری خوا (ﷺ) ده نه رمویت (اذا
سمعت المؤذن فقولوا مثل ما يقول ، ثم صلوا علی ، فانه من
صلی علی صلاة صلی الله علیه بها عشرا) رواه مسلم - واته :
هرکاتیک گویتان له بانگ بوو نیوه ش وه ک بانگ بیژ بلین پاشان
صلاوات له سهرم بدهن، چونکه بیگومان هرکه سیک یه ک صلاوات
له سهرم بدات نه وده خوی گوره ده صلاوات له سهری ده دات .

^(۱) ووشی (اشهد) به ومانایه دیت که باسمان کرد نه که به مانای شایه تی.

^(۲) صلاواتی نبیراهیمی نه مده (اللهم صل علی محمد وعلی ال محمد کما
صلیت علی ابراهیم وعلی ال ابراهیم انک حمید مجید ، وبارک علی
محمد وعلی ال محمد کما بارکت علی ابراهیم وعلی ال ابراهیم انک
حمید مجید) .

به رهم و پاداشتی نه م سوننه ته : نه و په که خوی گه وړه ده جار سه لاوات له سر نه و بنده په ده دات دياره سه لاواتی خوی گه وړه ش بې بنده که ی باسکردن و ستایش کردنیتی له لای مه لایکه ته به پړزه کان

۴. له دوی سه لاوات دان سوننه ته بلیت ((اللهم رب هذه الدعوة التامة والصلاة القائمة ات محمدا الوسيلة والفضيلة وابعثه مقاما محمودا الذي وعدته)) رواه البخاری

واته : (نه ی خوی به خواو نه نه م بانگه وازه ته و او ونویزه به رپا کراوه ، و سه ل و پله ی به رز به موحه مه د بیه خشه ، و نه و پای و مه قامه تیدا ستایش کراوه ی که به لیتن پید او ه پی ی ده) به رهم و پاداشتی نه م سوننه ته نه و په : که تکاردن و شه فاعه ت کردنی پیغه مېری (ﷺ) بې حال دل ده بیت له روژی دوایدا .

۵. پاشان هر دوعا و پارانه و په ک که بیه ویت بې خوی بیکات ، چونکه هر چی داوا بکات و ه لای ده درتته و ه روه ک پیغه مېری خوشه ویستمان (ﷺ) ده فرمویت (قل كما يقولون یعنی المؤمنین، فاذا انتهیت فسل تعطه)) رواه ابو داود و حسنه الحافظ ابن حجر و صححه ابن حبان . . واته : (بانگ بیژ چی ووت توش و بلی ، و ه کاتیک لی بویه و ده اوا بکه بیت ده درتت .

کوی نه م سوننه تانه ش که مسولمان چی به چی یان ده کات له شه وروړونکدا ده کاته (۲۵) سوننه ت

سوننه ته کانی قامه ت

نو چوار سوننه ته ی په که می بانګ سوننه ته له کاتی قامه تیش
دا بوتړیت هه روه له فه توای لیژنه ی به رده وای لیګولینه وه ی
زانستی و فه توا دا هاتوه . که واته کوی سوننه ته کانی قامه ت
ده کاته (٢٠) سوننه ته له شه وروژنګدا.

تېبینی / سوننه ته نه وکه سه ی که گوئی له قامه ت ده بیت قامه ت
بیژچی ده لیت نه ویش وه نه و بیلینه وه نه نها له کاتی حی علی
الصلاه ، حی علی الفلاح)) دا ده لیت : لاحول ولاقوه الا بالله . وه
له کاتی (قد قامت الصلاة) یش دا هه رده لیت ((قد قامت
الصلاة)) و نالیت ((اقامها الله وادامها)) چونکه نه و نه رموده یه
لاوازه .

((سوتره ی به رده می نویژ غوین))

پېغه مېری خوا (ﷺ) ده رمویت ((اذا صلى احدکم فليصل
الى ستره وليدن منها ولا يدع احد یمربینه وینها)) رواه ابو
داود ابن خزیمه . واته : ((نه گه ربه کیګتان نویژی کرد با
سوتره یه کی له پیش بیت و لپی نزیګ بکه ویته وه و نه هیلئ
که س له نیوان نه و سوتره که دا تېپه ریت))

نم نه رموده یه گشتی یه له سه سوننه ت بوونی سوتره له
کاتی نویژدا چ له مزګرت یان له مال یان له هه رشوینکی تر ، وه

پیاوان و ژنان تییدا به کسانن ، به لام زقریک له نویژ خوینان
خویان له م سوننه ته بیبهش ده کهن و نویژ بی سوتره ده کهن .
دیاره ئه م سوننه ته له شه و وېژنکدا چهنه جاریک دوویاره
ده بیتوه له گه ل هه موو نویژه فهرزو سوننه ته کان دا . به لام له
نویژی به کله ل (جماعه) دا نیمام سوتره ی نویژ خوینانه .

چه ند وورده بابە تیک د مریاره سوتره

۱. سوتره به هه موشتیک په یدا ده بیټ که نویژ خوین له پیش خوی دایده نیت چ دیوار بیټ یان گۆچان یان عه موود یان هه رشتیک تر ، دیاره ئەندازه ی پانی بۆ سوتره نی یه واته پانی هه رچه ندبى ده بیټ .

۲. به لام دریزی سوتره ده بیټ ئەندازه ی ته خته دارى دواوه ی کورتان بیټ واته ئەندازه ی بستیک بیټ .

۳. ماوه و بهینی نیوان پی ی نویژ خوین و سوتره ئەندازه ی سی باسک (فراغ) بیټ به شیوه یه ک بتوانیت کړنوش ((سجود) به ئاسانی و فره اخی بیات .

۴. سوتره سوننه ته بۆ ئیمام و بۆ هه موو که سیک که بۆ خوی نویژ بکات .

۵. سوتره ی ئیمام بری سوتره ی نویژ خوینانیش ده که ویت هه روه ها دروسته تیپه پوون به نیوان ئیمام و نویژ خوینان دا ئەگه ر پتویست بوو .

به رهه م و پاداشتی جی به جی کردنی ئەم سوننه ته :

۱. بیگومان سوتره نویژ ده پاریزیت له برین و به تال کردنه وه .

۲. پاراستنی نویژ خوین له م لاو لاکردن و بی ټاگابوون چونکه خاوه نی سوتره ته نها ته ماشای سوتره که دهکات بویه بیروهوشی ته نها لای نویژه که ی ده بیت .

۳. پی خوش دهکات بڼو ته وکه سه ی که بیه ویت رت بیت له بهرده م نویژ خوینه که وه .

نویژه سوننه ته کانی شه و وړوژ

۱. سوننه ته پاتبه کان / واته نه و سوننه تانه ی که له که ل نویژه له رزه کان ده کریت ((مامن عبد مسلم یصلی الله تعالی کل یوم ثنتی عشرة رکعة تطوعا غیر فریضة الابنی الله له بیتا فی الجنة او بنی له بیت فی الجنة) رواه مسلم

واته (هر بیه نده یه کی مسولمان له شه و و پڅژیک دا دوازه (۱۲) پکاتی سوننه بیتجه له له رزه کان بکات نه وه بیگومان خوی که وره مالیک ی له به هشت بڼو دروست دهکات یان مالیک ی له به هشت بڼو دروست ده کریت) .

نه و دوازه پکاته نه مانه ن : چوار پکات پیش نویژی نیوه پڅو ، دوو پکات له دوی ، دوو پکات له دوی نویژی شیوان ، دوو پکات له دوی نویژی خه و تنان ، دوو پکاتیش پیش نویژی به یانی .

که واته برای خوشه ویست ثایا حه ز له مالیک له مال کانی به هشت ناکه یت ؟ !! سور به له سر پاراستن و بهرده وام بوون

و نه نجام دانی نه م ناموزگار یی پیغه مېره یه و پڅانه دوازه
پکاتی سوننه بکه .

۲. نویژی چیشته نګاو : دیاره نویژی چیشته نګاو به رامېر (۳۶۰)
خیره ، چونکه لاشه ی مرؤ له ۳۶۰ جومګه پیک دیت وه هر
جومګه یه ک له و جومګانه پیویستی به خیریک هیه پڅانه بل
شوکرانه کردنی خوی گوره بل نه و نازو نیعمه تانه ، جا کردنی
دو پکات نویژی چیشته نګاو بری نه م ۳۶۰ خیره ده که ویت
هر و ده ک پیغه مېره ی خۆشه ویستان ده فرمویت ((یصبح علی کل
سلامی من احدکم صدقة ، فکل تسبیحة صدقة ، وامر
بالمعروف صدقة ، ونهی عن المنکر صدقة ، ویجری عن ذلک
رکعتان من الضحی)) رواه مسلم .

واته : له سهر هر جومګه یه کی هر کامیکتان پیویسته له هر
رؤژنګدا چاکه یه ک بکات ، جا هه موو (سبحان الله) گوته نیک
چاکه یه ، وه فرمان به چاکه چاکه یه ، وه پیکری له خراپه چاکه یه ،
وه دوو پکات نویژکه کاتی چیشته نګاو بیانکات بری نه مانه هه موو
ده که ویت .

هر و ده ک نه بو هوره یه - په زای خوی لی بیت - ده فرمویت ((
اوصانی خلیلی بثلاث : بصیام ثلاثة ايام فی کل شهر ورکعتی
الضحی وان اوتر قبل ان انام)) - متفق علیه - واته
خۆشه ویسته که م - مه به ست پیغه مېره (ﷺ) - ناموزگاری کردم

بەسێ شت : پۆژوو گرتنی سێ پۆژ لە هەموو مانگیك ، وە کردنی دوو رکات نوێژی چێشتەنگاو ، وە نوێژی وەتر بکەم پیش ئەوەی بخەوم .

کاتی نوێژی چێشتەنگاو / دەست پێ دەکات لە دواى هەلەاتنی پۆژ و بەرز بوونەوهی بەئەندازەى - پمیک هەتاوهکو کاتی نوێژی نیوه پۆژ ، ئەندازەى چارەکه سه عاتیک پیش نوێژی نیوه پۆژ .

❖ ژمارەى پکاتەکانى : لایەنى کەم دوو پکاتە و لای زۆریش هەشت پکاتە ، هەندێ لە زاناکانیان دەلێن لای زۆری نییه .

۳. سوننەتى نوێژی عەسر : پێغەمبەرى خوێشە و یستمان (ﷺ) دەفەرموێت (رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَ صَلَّى قَبْلَ الْعَصْرِ اَرْبَعًا))

رواه ابو داود و الترمذی - واتە : پەحمەت و مېهرەبانى خوا لە سەر ئەو کەسەى کە پیش نوێژی عەسر چوار پکاتى سوننەت بکات.

۴. سوننەتى نوێژی شەوان ((المغرب)) : پێغەمبەرى خوێشە و یستمان (ﷺ) دەفەرموێت (صَلُّوا قَبْلَ الْمَغْرَبِ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ مَنْ شَاءَ)) رواه البخارى واتە : نوێژیکەن پیش نوێژی شەوان ، لەجار سێیەم دا فەرمووێ هەرکەسێک وویستی لى بوو .

۵. سوننەتى نوێژی خەوتنان (العشاء) پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت (بَيْنَ كُلِّ اِذَانَيْنِ صَلَاةٌ ، بَيْنَ اِذَانَيْنِ صَلَاةٌ ، بَيْنَ كُلِّ اِذَانَيْنِ صَلَاةٌ) (قَالَ فِي الثَّالِثَةِ مَنْ شَاءَ)) - متفق عليه .

واته : له نيوان هردوو بانگيکدا - واته بانگ وقامهت - دوو پکات سوننهت ههيه ، له نيوان هردوو بانگيکدا دوو پکات سوننهت ههيه ، له نيوان هردوو بانگيکدا دوو پکات سوننهت ههيه (له جاري سي يه م دا فهرمووي ههرکه سي ويستي ليښو))

سوننه ته کانی شه نوږ

پيښه مېري خوا (ﷺ) ده فهرمويت (افضل الصيام بعد رمضان شهر الله الحرام ، وافضل الصلاة بعد الفريضة صلاة الليل) رواه مسلم - واته : باشتريږ پښو دواي پښووي په مه زان پښووي مانگي موچه په مه ، وه چاکترين نوږښ دواي فهرزه کان شه نوږه .

۱. ژماره ي پکاته کانی شه نوږ سپازده يان يانزه پکاته له گه ل دريژکړدنه وه ي پکاته کان به تايبه تي دريژکړدنه وه ي وهستان - واته قورثان نذر بخوښي له پکاته کان نه گهر قورثاني له بهر يوو - (کان (ﷺ) يصلي احدى عشرة ركعة كانت تلك صلاته) رواه البخاري وفي رواية اخرى (يصلي بالليل ثلاث عشرة ركعة) رواه البخاري .

۲. سوننهت واته کاتيک هه ستا بڼ شه نوږ سپواک بکات و (۱۰) تايه تي کورتايي سوره تي (ال عمران) بخوښيت له تايه تي (ان في خلق السماوات والارض واختلاف الليل .....) تاوه کو کورتايي سوره ته که .

۳. مه روه ما نه م نزاو پارانه و هیه بخوینیت (اللهم لك الحمد انت قيم السماوات والارض ومن فيهن ولك الحمد انت ملك نور السماوات والارض ومن فيهن ، ولك الحمد انت ملك السماوات والارض ومن فيهن ، ولك الحمد انت الحق ، ووعدك الحق ، ولقاؤك الحق ، وقولك حق ، والجنة حق ، والنار حق ، والنبیون حق ، ومحمد حق ، والساعة حق ، اللهم لك اسلمت ، وبك امنت ، وعليك توكلت ، واليك انبت ، وبك خاصمت ، واليك حاكمت ، فاغفر لي ما قدمت وما اخرت ، وما اسررت وما اعلنت ، انت المقدم وانت الموخر لا اله الا انت (او لا اله غيرك) رواه البخاری ومسلم و اللفظ للبخاری .

واته : (نهی خوابه هرچی سوپاس و ستایشه بق تویه تو پاگری ناسمانه کان و زهوی و نه وانه شی تیایدان ، نهی خوابه هرچی سوپاس و ستایشه بق تویه تو نور و رووناکی ناسمانه کان و زهویت و نه وانه شی تیایدان ، نهی خوابه هرچی سوپاس و ستایشه بق تویه تو پاشا و خاوه نی ناسمانه کان و زهویت و نه وانه شی تیایدان ، هرچی سوپاس و ستایشه بق تویه تو راست و حقیقت وه به لیتن راست و حقه ، وه قسه و ووتت راست و حقه ، وه به هشت راست و حقه ، وه ناگر راست و حقه ، وه پیغه مبدل ران راست و حقه ، وه موحه ممد راست و حقه ، وه ورژنی دوی راست و حقه ، نهی خوابه من تنها ملم که چ کرد بق تو ، وه باوه رهم پیهینایت ، وه پشتم تنها به تو

به ست ، وه ته نها بۆ لای تو گه پامه وه ، وه به يارمه تی تو له پیناوی تو دا رق و دوژمنایه تی ده کم ، وه هه موو پرپار و حوکمیکم بۆ لای تو گتیرایه وه و تو ده کم به حاکم ، ده نه ی خوا به خوشببه له وانه ی که کردومه و نه وانه شی ده یکم ، وه نه وانه ی به ناشکرا کردومه نه وانه ی به نهینی ، تو یه کم که سیت و تو کوتایی بی ته واو بوونیت ، هیچ په رستراونین تو نه بیت (یان هیچ په رستراونین جگه له تو)

۴. هه روه ها سوننه ته ده ست پی کردنی شه و نوێژ به دوو پکاتی کورت بۆ نه وه ی گورج و چالاک بیت بۆ پکاته کانی تر ، پیغمه مبه ری خوا (ﷺ) ده فرمویت (اذا قام احدکم من اللیل فلیفتح الصلاة برکعتین خفیفین) رواه مسلم واته : نه گه ریبه کیکتان هه ستا بۆ شه و نوێژ با نوێژه که ی ده ست پی بکات به دوو پکاتی کورت .

۵. هه روه ها سوننه ته دوعای ده ست پی کردن ((استفتاح)) ی شه و نوێژ بخوینیت نه وه ی که وارد بووه له پیغمه مبه ره وه (ﷺ) که نه مه یه (اللهم رب جبریل ومیکائیل واسرافیل ، فاطر السماوات والارض عالم الغیب والشهادة ، انت تحکم بین عبادک فیما کانوا فیه یختلفون اهدنی لما اختلف فیه من الحق باذنک انک تهدی من تشاء الی صراط مستقیم) رواه مسلم .

واته : ئه ی خواجه په روه ردگاری جو برائیل و میکائیل و اسرافیل ، به دیهینه ری ئاسمانه کان و زه وی زانای هه موو زانسته ئاشکراو په نهانه کان ، به پاستی هه رتق بریار ده ده ی له نیوان بهنده کانت له وشانه ی که جیاوازن تییدا، خواجه پینومایم بکه له وه ی که خیلاف و پاجیایی تییدایه له حق به ریامه تی و کومه کی خوت ، بیگومان تق پینومایی هه رکه سیک ویستت بی ده که یت بق پینگی پاست .

۶. سوننه ته دریزه بدات به پیوه وه ستان له شه و نوپژدا ، پرسیار له پیغه مبر ی خوا (ﷺ) کرا کام نوپژ زقد چاکه ؟
له رموی (طول القنوت) رواه مسلم - واته زقد وه ستان .
مه به سب له وشه ی (القنوت)) واته : راوه ستان (القیام) .

۷. هه روه ها سوننه ت وایه په نا به خوی گه وره بگریت له کاتی خویندن یان بیستنی ئایه تی سزاو بلت (اهوذ بالله من عذاب الله) واته : په نانگه گرم به خوا له سزای خوا . هه روه ها داوی ره حمت و به خششی خوی گه وره بکات له کاتی خویندن یان بیستنی ئایه تی ره حمت به م په نگه بلت (اللهم انی اسالك من فضلك) واته : ئه ی خواجه من داوی له زل و به خششت ده که م .

هه روه ها (سبحان الله) بکات له کاتی خویندن یان بیستنی ئه ر ئایه تانه ی باسی پاکي و بیگه ردی خوی گه وره ده که ن . هه روه ک له پیغه مبر ی خو شه ویسته وه (ﷺ) گپه دراوه ته وه (.....)
یقرا مرسلا ، اذا مر بایة فیها تسبیح سبح ، واذا مر بسؤال

سال ، واذا مرتب تعوذ تعوذ ...) رواه مسلم واته: پیغه مېری خوا (ﷺ) قورنانی به میمنی و له سرخوی دی ده خویند و کاتیک بگیشتایه به نایه تی پاکر بیگه ردی خوی گه وړه (سبحان الله) ی ده کرد و کاتیک بگیشتایه به نایه تی داواکردن داوی ده کرد ، کاتیک بگیشتایه به نایه تی په ناگرتن په نای ده گرت .

❖ نه وه کارانه ی که د بڼه یارمه تی دهر بې هستان بې شه و نوږځ :

۱. نزاو پارانه وه
۲. زووخه وتن و دورکه وتن وه له دانیشتنی شه و و درهنگ خه وتن .
۳. قه یلوله کردن (خه وتنی پیش نوږځی نیوه پځ به ساعتیک) یان پاش نیوه پځ نه گره کرا
۴. وازه تان له گوناح و تاوان .
۵. جیهاد کردنی نه فس و ململانی کردنی به رده وامی .

نوږځی و تریش چه ند سوننه تیگی هه ن

۱. سوننه ته نه وکه سه ی که سی پکات و تهر ده کات له پکاتی په کهم دا له دواي خویندنی فاتحه سوره تی (الاعلی) ((سبح اسم ربك الاعلی) بخوینیت ، و له پکاتی دوهم دا سوره تی (البکافرون)

((قل يا ايها الكافرون) بخوینیت و له پکاتی سی یەم دا سوره تی ئیخلاص (قل هو الله احد) بخوینیت ههروهك له فهرموده ی نیامی ئه بوداود و ترمذی وابن ماجه دا هاتوه .

۲. کاتیک سه لامی دابه وه سی جار بلتیت ((سبحان الملك القدوس)) واته : پاکى و بێگهردى بۆ پادشای پیرێژ . له پیاویه تی نیامی (الدارقطنی) دا ده فهرمویت له جاری سی یەم دهنگ بهرزده کاته وه و ده لیت ((رب لا اله الا انت والروح)) واته پهروه ردگاری مه لانیگه ته کان و روحه واته - جبرائیل - ئه م فهرموده یه ش شیخ ئه رفاوو ط ده لیت مه حیه .

❖ دوو پکاتی سوننه تی پیش نوێژی به یانیش چه ند سوننه تیکی تایبه تی هه ن :

۱. په له کردن تییدا و درێژ نه کردنه وه ی - به مه رجیک روکنه کانی به ته وای جی به جی بکات - دایکمان عایشه - په زای خوای لی بیت - ده لیت (کان رسول الله ﷺ) یصلی رکعتین خفیفین بین الاذان والاقامة من صلاة الصبح) متفق علیه واته : پیغمبهری خوا (ﷺ) دوو پکات نوێژی سووکی ، واته په له ی - ده کرد له نیتوان بانگ و قامه تی نوێژی به یانی .

۲. سوننه ته له م دوو پکاته دا ئایه تی (۱۳۶) ی سوره تی به قه ره (قولوا امنا با الله وما انزل الینا ...) بخوینیت له پکاتی

یه کهم دا وه له پکاتی دوه میښ دا نایه تی (٥٢) ی سوره تی نالی
عیمران (فلما احس عیسی منهم الکفر ..)

یان نایه تی (٦٤) ی هه مان سوره ت (قل یا اهل الکتاب تعالوا
الی کلمة سواء .....) بخوینیت له ریوایه تیکی تردا ده فهرمویت
له پکاتی یه کهم دا سوره تی (الکافرون) و له پکاتی دوه م دا
سوره تی (الاخلاص) بخوینیت .

هه ردو ریوایه ته که نیمای مسلم ریوایه تی کردوه .

٢. پاکشان به لای راست دا دوی ته وایونی هم دوپکاته)
کان النبی ﷺ (اذا صلی رکعتی الفجر اضطجع علی شقه
الایمن) رواه البخاری - واته : پیغمبر ی خوا ﷺ (کاتیک دو
پکاتی پیش نویژی به یانی ده کرد به لای راستیدا راده کشا .
جا کاتیک هم دو پکاته له مالوه ده کهیت هه ولده به لای
راستدا پابکشی ته گه راوه یه کی زږد که میښ بیت بږ نه وه ی نه و
سوننه ته له ده ست نه چیت .

❖ دانیشن و مانه وه له دوی نویژی به یانی

ان النبی ﷺ (کان اذا صلی الفجر جلس فی مصلاه حتی
تطلع الشمس حسنا) رواه مسلم - واته : پیغمبر ی خوا ﷺ
کاتیک که نویژی به یانی ده کرد له شوینی خوی داده نیشت تاوه کو
رږډبه جوانی و ته وای ده رده کهوت .

– نیمای نه وه وی ده فہرمویت (واتای ووشه ی (حسنا) له
 فہرمووده که دا ای طلوعا حسنا ای مرتفعه - به رزبونه وه
 دہرکه وتنی پښ .

❖ نیعمه تیکی زور گہ وره یه : بیگومان خوی گہ وره چند
 مه لائیکه تیکی تایبہت کردووه به داوی نزاو پارانه وه بڼ
 نه وکسانه ی که له مزگوتہ کان دمیننه وه و داده نیشن له پاش
 یان له پیش نویژہ کانه وه یادی خوی گہ وره دہ کن ، ثم
 مه لائیکه تانه دوعای خیریان بڼ دہ کن و بہر دہ وام دہ لّین : اللهم
 اغفر له ، اللهم ارحمه واته نه ی خواہ گیان لیان خو شہ خواہ
 گیان پہ حمیان پی بکہ . هه روه که له فہرمووده دا هاتووه
 ❖ که وا بوو برای مسولمان ته ماشاکه و بپوانه چند پڼرت
 زورہ لای خوی گہ وره کاتیک گوپرایہ لی بکہیت و بیپہ رستی
 نه وه بیگومانم خوی گہ وره مه لائیکه ته به پڼزه کانی تایبہت
 دہکات به نزاو پارانه وه بڼت .

سوننه ته گوشتاریکانی نویژ

((سنن الصلاة القولية))

۱. خویندنی نزا ی دہست پی کردن ((الاستفتاح)) دوی وتنی
 (الله اکبر)) ی به که می دا به ستنی نویژ ، سوننه ته ثم دوعایه
 بخوینیت (سبحانک اللهم وبحمدک وتبارک اسمک ، وتعالی جدک ولااله

غیرک)) رواء الاربعه - واته : نهی خوايه پاک و بېگه ردت ده گرم ،
وه ناوت به رزو پرپیت و پپیژه وه پایت زږد گوره و به پیژه ،
جگه له تو هیچ په رستراونین .

یان هم نزایه بخوینیت (اللهم باعد بینی و بین خطایای کما
باعدت بین المشرق والمغرب ، اللهم نقنی من خطایای کما ينقی
الثوب الابيض من الدنس ، اللهم اغسلنی من خطایای بالثلج و
الماء والبرد) - رواء البخاری و مسلم -

واته : نهی خوايه گیان من و هله و تاوانه کانه له یه ک دوو
ربخه وه وه ک چوڼ پوژمه لات و پوژناوات له یه ک دوو
خستروونه وه ، نهی خوايه گیان له گوناخه کانه پاکم بکوه وه ک
چوڼ پوژشاکي سپی له چکڅ خاوین ده کریتته وه ، نهی خوايه گیان
خرابه و تاوانه کانه به ناو به فرو ته رزه ی په حمتت بشو

یان هر دوعا و نزایه کی ترکه له پیغه مېر وه (ﷺ) هاتبیت .

٢. په ناگرتن به خوا پیش خویندنی قورثان ((فاتحه)) به م
په ننگه بلیت (اعوذ بالله من الشیطان الرجیم))

واته : په نا به خوا ده گرم له شه یتانی نه فرین لیکړا .

٣. ناوی خوا هیڼان (البسمه) ((بسم الله الرحمن
الرحیم)) .

٤. ووتنی امین دواي ته واو بوونی سوره تی فاتحه . وشه ی

امین واته : خوايه گیان ولامان بده رده وه .

۵. خویندنی سوره تېک یان ټایه تېک یان چەند ټایه تېک له دوی
خویندنی سوره تی فاتیحه له دوو پکاتی نویژی به یانی و نویژی
هه ینی ((الجمعه)) و هه روه ها پکاتی به که م و دووه می نویژی
نیوه پړ و عه سرو شیوان و خه وتنان . هه روه ها .

– هه موو نویژه سوننه ته کان . به لام نه گەر له گهل ئیمام دا
نویژی کرد نویژی نیوه پړ و عه سربو ئه وه دیسان بۆی هه یه و
سوننه ته که له دوی خویندنی فاتیحه سوره تېکی تریان چەند
ټایه تېکی تر بخوینیت . به لام نه گەر نویژی به یانی و شیوان و
خه وتنان بوو ئه وه ته نها خویندنی سوره تی فاتیحه سوننه ته یان
له رزه .

۶. وتنی ئه م نزایه (مل السماوات ومل الارض وما بینهما ومل
ما شئت من شی بعد اهل الثناء والمجد ، احق ما قال العبد ،
وکلنا لک عبد ، اللهم لا مانع لما اعطیت ولا معطى لما منعت
ولا ینفع ذا الجبد منك الجبد) رواه مسلم . واته :

(ئه ی خوی گه وره سوپاس و ستایش بۆ تۆیه پړی ئاسمانه کان
و زه وی و پړی هه رشتیکی دیکه که هه زبکه ی ، ئه ی خواوه نی
مه دح و سه ناو پایه ی به رز ، شایسته ترین قسه که به نده
گوتوویه تی و هه موو شمان به نده ی تۆین ئه ی خوایه هیچ پڼگریک له
به رده م به خشینت دا نیه و هیچ که سیکیش ناتوانی شتیک
به خشی که تۆ ناتوئی ، وه مال و سامان و دهوله مهندی هیچ
خواهن مال و دهوله مهنديک له به رانبه رده سه لاتی تۆدا دادی

نادات و فریای ناکه ویت) ، له دواى هه ستانه وه له رکوع و له دواى ووتنى (سمع الله لمن حمده ربنا لك الحمد حمدا كثيرا طيبا مبارکافيه) .

۷. زیاتر له په کجار خویندنى زیکره کانی رکوع و سجود.

۸. ووتنى (رب اغفرلى رب اغفرلى) له نیوان هه ردو سوجه کاند

۹. دواو پاپانه وه له دواى خویندنى ((تحیات)) به م په نګه بلیت ((اللهم انى اعوذ بك من عذاب جهنم ومن عذاب القبر ومن فتنة المحيا والممات ومن فتنة المسيح الدجال)) رواه البخارى و مسلم .

واته : نهى خوابه په ناده گرم به تو له سزای دوزخ و نازارو نه شکه نجهى گډو له به لای ژيان و مردن و له خرابه ی به لای مه سیحی ده جال .

❖ سوننه واپه که نوپڅ خوین له کاتى کرنوش (سجود) دا ته نها (سبحان ربى الاعلى) نه خوینیت به لکو چاکترواپه دوا و پاپانه وه نذر بکات چونکه له کاتى کرنوش دا به نده نذر نزيکه له خواى گه وره وه هه روه ک پیغمبرى خوا (ﷺ) دده رمویت (اقرب ما يكون العبد من ربه هو ساجد فاکثروا فيه من الدعاء) رواه مسلم واته : به نده له کاتى کرنوش بردن دا له هه موکات و حالیک له خواى په روه ردگار وه نزيکتره جازر تیتدا بپارپنه وه .

دیاره نزاو پارانه وهی زقر هاتون له پیغه مېر وه (ﷺ) له کاتی کړنوش دا هرکه سیټ ټاره زوی ټاره زابونی هیه بانه ماشای کتیبی (حصن المسلم) ی شیخ **قه حطانی** بکات که کراوه به کوردی به ناوی (قه لای موسولمان))

❖ هه مو سوننه ته گوفتاری یه کان له هه مو پکاتیګدا دووباره ده بیته وه جګه له نزی ده ست پی کردن (الاستفتاح) نه بیته نهها له پکاتی یه که م دا ده وتریت ، هه روه ها نزی دوی ته حیاتی کۆتایی .

که واته کوی سوننه ته گوفتاری یه کان له نویژه فه رزه کان دا ده کاته (۱۲۶) سوننه .

— نه گه ر بلین له هر پکاتیګدا هشت سوننه دووباره ده بیته وه . وه له نویژه سوننه ته کان دا که (۲۵) پکاتن - به شه و نویژ و دووپکاتی نویژ چیشته نگاوه وه له شه و و پوژیکدا ده کاته (۱۷۵) سوننه ، وه جاری واهیه زیاتر ده کات نه گه ر ژماره ی پکاته کان زیاتر بکات .

به لام نه و سوننه ته گوفتاریانه ی که دووباره نابنه وه - که دوانن - کوی نه وانیش ده کاته (۱۰) سوننه له فه رزه کاند، وه له نویژه سوننه ته کاند ده کاته (۲۴) - جګه له شه و نویژ و چیشته نگاو و سلوی مزګه وت - سوننه ، وه جاری واش هیه زیاتر ده کات به پی ی زیاتر کردنی نویژه کان .

سوننه ته کرداریه کانی نویژ

۱. بهر زکړنه وهی هردوو ده ست له کاتی (الله اکبر) ی دابستان دا (تکبیرة الاحرام))

۲. بهر زکړنه وهی هردوو ده ست له کاتی چوون بڼ پکوع.

۳. بهر زکړنه وهی هردوو ده ست له کاتی بهر زبوونه وه له پکوع.

۴. هروها له کاتی هستان بڼ پکاتی سی یم نه گهر نویژه که دوو ته حیاتی تییدا بوو

۵. نووساندنی په نجه کان به یه که وه له کاتی بهر زکړنه وهی ده ستدا .

۶. ناو له پی ده ستی پووبکاته پووگه (قبله) وه په نجه کانی دریزکاته وه و نه یان نوشتیتنه وه

۷. دهسته کانی بهر زکاته وه بڼ ئاستی شانی یان نه رمایی گوی.

۸. دانانی ده ستی راستی له سر ده ستی چه پ یان گرتنی مه چه کی ده ستی چه پ به ده ستی راستی له کاتی خویندنی فاتحه دا

۹. پوانین بڼ شوینی کړنووش بردن .

۱۰. لیک جیا کړنه وهی هردو پی و به بین خستنیان له کاتی وهستان دا نه دازه ی بستیک نه وه ک زور بلاویان بکاته وه .

۱۱. به هیمنی و له سه رخو خویندنی ثابته و ډیکره کان و
بیرکړنه وه له مانا کانیان .

❖ سوننه ته کانی پکووع

۱. گرتنی نه ژنګان به ده ست ویلاو کړنه وه په نجان .
  ۲. راست کړنه وه پشته له کانی پکووع دا به پیکي و ته وای .
  ۲. جیا کړنه وه ویلاو کړنه وه قوله کانی له م لاوای خوی .
- ❖ سوننه ته کانی کړنوش برهن (السجود)
۱. جیا کړنه وه ویلاو کړنه وه قوله کان له م لاوای خوی .
  ۲. جیا کړنه وه سکی له پانه کانی .
  ۲. جیا کړنه وه لاقه کانی (قاچه کانی) له پانه کانی .
  ۴. جیا کړنه وه نه ژنګانی له په کتر له کاتی کړنوش دا
  ۵. پیک راگرتنی پییه کانی .
  ۶. دانانی هردو له پی ده ستی له سه زه وی و لکاندنی پیوه .
  ۷. قایم کړدنی پییه کانی به زه وی په وه و نه جوولاندنی .
  ۸. دانانی دهسته کان له ناستی شک یان گوی
  ۹. کړدنه وه ده ست به پیکي و نه نوقاندنی .
  ۱۰. بلاونه کړدنه وه په نجه کان و نوساندنیان به په که وه .
  ۱۱. دانانی دهسته کان به ناست وریکی رووکه (قبله)

❖ چهند سوننه تېگ له نیوان هردوو کړنوش دا (سنن بین السجد
تین) .

دو جوړ دانیشتن هیه له نیوان کړنوشه کان دا

۱- جوړی به که م پی ی ده وتریت (الاقواء) نه ویش نه وه یه

که هر دوو پیته کان به رزکاته وه و له سر پاژنه کانی پی ی دانیشتیت

ب- الافتراش : نه وه یه پی ی راستی به رزکاته وه و پی ی

چه پی رابخا و له سهری دانیشتیت .

پیغه مېری خوا (ﷺ) نه م دانیشتنه ی و ا دریز ده کرده وه زور

جار و ا ده زانزا که له یادی چوه .

❖ دانیشتنی پشودان (جلسة الاستراحة) نه میش بریتی

یه له دانیشتنیکي که م له دواي کړنوشی دووم له پکاتی به که م

و سی یه م دا کاتی ه سته وه یو پکاتی دووم و چواره م وه هیچ

نزاو پارانه وه کی تییدا نی یه .

سوننه ته کانی ته حیاتی دووم .

سی جوړ دانیشتن هیه له ته حیاتی دووم یان کوتایی :

۱ . پی ی راستی به رزکاته وه و له زهوی بچه قینیت وه پی ی

چه پیشی له ژیر لاقی راستیه وه در بکات و له سر سمتی چه پی

دانیشتیت .

ب . وهك يه كه م وايه ته نها نه وه نده . جياوازي هيه كه له م جوړه يان دا پي ي پاستي به رزنا كاته وه به لكو دايدنه نيت به و ناسته ي كه پي ي چه پي پوو تيكر دوه .

ج . پي ي پاستي وهك جوړي يه كه م داده نيت و پي ي چه پيشي ده خاته نيوان پان و لاقى پاستيه وه

۱. داناني هه ردو دده ستي له سره پانه كاني : دده ستي پاستي له سره پاني پاستي و دده ستي چه يش له سره پاني چه پي و په نجه كاني بنو سيني نيت به به كه وه و به بينيان نه خات و پايان خات .

۲. ناماژه كردن به په نجه ي شايه تماني له كاتي ته حيات دا له سره تاوه تاوه كو كوتايي ، هه موو په نجه كاني پي كه وه بنو سيني نيت و په نجه گه وره كي له سره جو مگي په نجه ي ناوه پاستي دابني و ته ماشاي په نجه ي شايه تماني بكات كه ناماژه ي پيكر دوه .

۳. ناوردانه وه به لاي پاست و چه پ دا له كاتي سه لام دانه وه . كه وا بوو سوننه ته كرداريه كان (۲۵) دانه و له هه موو پكاتي كدا دووباره ده بنه وه ، كه واته كوي نه و (۲۵) سوننه تانه له نويزه فوزه كان دا ده كاته (۴۲۵) سوننه . وه له نويزه سوننه ته كان دا ده كاته (۶۲۵) سوننه له شه وروځي كدا . وه ده كاته زياتر نه گه ر پكاتنه كان زياتر بن .

هه روه ها هه ندي له و سوننه تانه ي كه باسما ن كرد يه كجار يان دوو جار هه ن له هه روزه رزي كدا كه نه مانه ن :

۱. ده ست به رزکړنه وه له کاتې (الله اکبر) دا به ستښ (الاحرام) دا .

۲. ده ست به رزکړنه وه له کاتې هه ستان بڼ پکاتې سې يه م له و نوږانه ی که دوو ته حیاتن .

۳. ثماژه (اشارة) کردن به په نجه ی شایه تمان له کاتې ته حیات دا .

۴. ناوردانه وه به لای راست و چپ له سه لامدانه وه دا .

۵. دانیشتنی پشودان (جلسة الاستراحة) که دوو جاره له

نوږه چوار پکاتیه کاندا و یه ک جاره له نوږه کانی تردا

۶. (التورك) بریتی یه له وه ی که پی ی راستی به رزیکاته وه و

نووکې په نجه کانی بچه قینیت به زه وی یه وه و قاچی چه پی بغاته

ژیر لاقی راستیه وه و له سه رسمتی دانیشتیت له سه رزه وی .

نه مهش له ته حیاتی دوو م دا ده کات له و نوږانه ی که دوو

ته حیاتی تیږدایه .

کوی ئه م سوننه تانهش (۳۴) سوننه ت ده کات له نوږه

فه رزه کان دا و (۴۸) یش له نوږه سوننه ته کان دا له شه و

پوځنګدا .

که و ابوو برای مسولمان هه ولبد ه نوږه که ت جوان بکه و

بیرازینه وه به م سوننه ته کرداری و گو فتارییانه تاوه کو پاداشتی

نقد و هرگری لای خوی گوره و پله و پایت به رزبیت .

پوونکردنه وه یه ک : نیمامی ئیبن ولقهیم ده لیت: به نده دوو
 ږاوه ستانی هیه له بهر دهستی خوی گه وړه دا، ږاوه ستانیک له
 نوږډا و ږاوه ستانیکیش له ږوډی دوی دا ، چا هرکس
 ږاوه ستانی به که می ته واو وړک پیک بیت نه وه ږاوه ستانی ږوډی
 دوايشی بډ ناسان ده بیت ، به لام نه گه رکس پیک ږاوه ستانی نه م
 دونیای ناته واو و که م و کوپ بیت یان هر نه یكات نه وه بیگومان
 وه ستانی دوا ږوډی قورس و گران ده بیت .

سوننه ته گانی دواي نوږه هرهزه گان

۱. سی جار ووتنی (استغفرالله)) ویه ک جاریش (اللهم انت
 السلام ومنك السلام تبارکت یاذا الجلال والاكرام) - رواه مسلم
 - واته: نهی خواجه تق سلا میت و سه لامیش لای تقیه ، مباره ک و
 پیرقزیت نهی پایه به رزو به ده سلا ت و خاوه نی ږیز .

۲۱. (لا اله الا الله وحده لا شریک له ، له الملك وله الحمد
 وهو على كل شی قدير ، اللهم لا مانع لما اعطيت ولا معطي لما
 منعت ولا ينفع ذا الجند منك الجند) رواه البخاری و مسلم - یه ک
 جار واته : (هیچ په رستراوینن جگه له خوی گه وړه ، تا ک و
 ته نیایه هیچ هاو به ش و هاو له نی یه ، هرچی مولک و سو پاس و
 ستایشه هر بډ نه وه به سره موو شتیگدا توانا داره ، نهی
 خواجه هیچ ږیگرو به ربه ستيك نی یه بډ نه وهی که نه یبه خشیت وه

هیچ به خسته ریکش نییې بڼه وهی دهگریته وه ، وه پایه به رزی و ده له مندی هیچ سوودیکی نییې بڼه خاوه نه کوی له پایه به رزی و ده له مندی تو)

۳. (لاله الاالله وحده لا شریک له ، له الملك وله الحمد وهو على كل شی قدير ، لاحول ولا قوه الا بالله ، لاله الاالله ولا نعبد الاياه له النعمة وله الفضل وله الثناء الحسن ، ولاله الاالله مخلصين له الدين ولو كره الكافرين) رواه مسلم

واته (هیچ په رستراونین جگه له خوا ، تاك و ته نیایه و هیچ هاوېش و هاوېلی نییې ، هرچی مولك و سوپاس و ستایشه هر بڼه و به سره موو شتی کدا توانا داره ، هیچ لادان و گوپان و میژنک نییې مه گره به خوا نه بیټ ، هیچ په رستراونین جگه له خوا ، وه جگه له و هیچ ناپه رستین ، هرچی نازو نیعمت و چاکه مه یې بڼه وه و ستایشی جوان و چاکیش بڼه خوږه تی ، هیچ په رستراونین جگه له خوا نییېت پاک و دلّسوزین بڼه و مل که چی و دینداریش هر بڼه وه هرچی بیباوه پان پییان ناخوښ بیټ .

۴. سی وسی جار (سبحان الله) و (الحمد لله) ، جاریکیش (لاله الاالله وحد لا شریک له ، له الملك وله الحمد وهو على كل شی قدير) رواه مسلم

۵. (اللهم اعنی على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك) رواه ابوداود و النسائی یك جار واته : نهی خویه یارمه تیم بده له سره زیکرو یادکردنت و شوکرانه کردنت و جوان عبادت کردنت .

۶. (اللهم انى اعوذبك من العجن ، واعوذبك ان اردانى اردل العمر ، واعوذبك من فتنة الدنيا ، واعوذبك من عذاب القبر)
رواه البخارى - په ك جار .

واته : (نهى خوايه من په ناته پيډه گرم له ترسنو كى ، وه په ناته پيډه گرم به تر كه بكومه ته مهنى بى توانايى و په ككه وتويى ، وه په ناته پيډه گرم له خراپه و فتنه د دنيا ، وه په ناته پيډه گرم له سزاي گرځ)

۷. (رب قننى عذابك يوم تبعث عبادك) واته (په روه ردگار له سزاي خوت بمپاريژه له و پژه دا كه به نده كانه زيندو د ده كه يته وه . به راڼى كوپى ماليك ده نه رمويت : (كنا اذا صلينا خلف رسول الله ﷺ) احببنا ان نكون عن يمينه ، يقبل علينا بوجهه ، فسمعته يقول (رب قننى عذابك يوم تبعث - تجمع - عبادك) رواه مسلم . واته : نيټه كاتيك له پشته پيغه مېر وه (ﷺ) نويزمان ده كرد پيمان خوش بوو له لاي راستي پيغه مېر وه بين ، پاشان كه ته واو ده بوو ټاوپى ده دايه وه و پووى تيده كرين ، گويم لي بوو ده يفرموو - واته : پيغه مېر ﷺ نهى په روه ردگار بمپاريژه له سزاي خوت له و پژه دا كه به نده كانه زيندو - كڅ - ده كه يته وه .

۸. خوښندنى سوره تى شيخلاص (قل هو الله احد) و سوره تى فله ق (قل اعوذ برب الفلق) و سوره تى ناس (قل اعوذ برب الناس) په كى په كجار دواى هم مو نه رزه كان به لام دواى نويزى

به یانی و نوژی شیوان سی جار . ههروه ئیمامی شه بو داود و
قرمذی و نهسانی گێپاویانه ته وه .

۹. خویندنی ئایهتی لکورسی به کجار . ئیمامی نهسانی
گێپاویته وه .

۱۰. (لا اله الا الله وحده لا شریک له ، له الملك وله الحمد
يعی ویمیت وهو علی کل شی قدیر) ده جار دوا نوژی
به یانیان و شیوان . ئیمامی قرمذی گێپاویته وه .

۱۱. کردنی ئەم و یردو زیکرانه به په نهجهکان .

۱۲. خویندنی ئەم زیکو دوعایانه له شوینی خوی واته نه
شوینی که فره که لی کردوه .

* کۆی ئەم سوننه تانهش که باسما کرد له دوا نوژه
فره کهان نه گهر جی به جی بکریت ده کاته (۵۵) سوننه . وه
له نوژی به یانی و شیوان دا زیاتر ده کات .

به رههه و پاداشتی جی به جی کردنی ئەم سوننه تانه دوا هه موو
فرزیک و پارێزگاری لی کردنی :

۱. له شه و پۆژئکدا (۵۰۰) خیرو چاکه بۆ مسولمان ده نوسریت
نه گهر پارێزگاری له م سوننه تانه بکات له دوا هه موو نوژه
فره کهان ، چونکه پیغمبهری خوشه ویست (ﷺ) ده فره مویت ( )
کل تسبیحه صدقه وکل تکبیره صدقه ، وکل تحمیده صدقه ،
وکل تهلیله صدقه (رواه مسلم - واته (هه موو (سبحان الله)) و
(الله اکبر)) و ((الحمد لله)) و

((لا اله الا الله) يه ك خيرو چاكه يه كى هيه)).

ب / نه گەر هەرمسولمانێك پارێزگاری لەم زیكرو ویردانە بکات ئەو (۵۰۰) درەختی لە بەهەشت بۆ دەپوێت لە هەر شەو و پۆژێکدا ، جارێکیان پیغمبەری خوا (ﷺ) بەلای ئەبو مۆرەیرە دا تێپەڕی لە کاتیکیان نامای دەناشت ، پیغمبەریش فرموو (یا ابا هريرة الا ادلك على غرس خير لك من هذا ؟ قال : بلى يا رسول الله) قال : قل سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر ، يغرس لك بكل واحدة شجرة في الجنة) رواه ابن ماجه و صححه الالبانى . واتە (ئایە لە ناشتی ئەو نەمامە چاکترو باشترت بۆ بۆیتم ؟

ئەویش : ووتی بە ئی ئەی پیغمبەری خوا ! فرمووی : بۆی پاکى و بێگەردى بۆ خوا ، و سوپاس و ستایش بۆ خوا و هیچ پەرستراوێن تەنها خواى گەورە نەبێت ، خوا گەورە ترە ، ئەو بە هەریەكێك لە مانە درەختێكك لە بەهەشت دا بۆ دەپوێت .

ج . هەرکەسێك بەردەوام بێت لە خوێندنى ئایەتى لکۆرسى دواى هەموو نوێژنێكى فرز ، ئەو هیچ شتێك نابێتە پزگارى لە چوونە بەهەشتى دا .

د . هەرکەس پارێزگاری لەم سوننەتانە بکات و بەردەوام بێت لە سەریان ئەو گوناح و تاوانەکانى دەورەت ئەگەر بە وێنەى کەفى دەریاش بێت . هەرۆك لە صحیحى مسلم داهاتوو .

۵. ده ست خه پړ نه بوون و سه رشوړ نه بوون له دنيا و دوا پړدا
 بړ هره سیک به رده وام بیت له سه گردنی نه زیکو دوعا یانه له
 پاش هه موو نویژکی فره. پیغمبرمان (ﷺ) ده فره مویت
معقبات لا یخیب قائلهن ..... وذكر هذه التسیحات ... رواه
 مسلم واته : (نه و زیکو ویردانه ی دوا ی نویژ فره کان
 خاوه نه که یان بی هیواو ده ستخه پړ نابیت .....)
 و - پرکردنه وه ی نه و که م و کوپانه ی که له نویژه که دا پوی
 داوه .

چهند سوننه تیک که له به یانیان و نیواران دا ده وتریت

(سنن یقال فی الصبح والمساء)

۱. خویندنی نایه تی لکورسی . پیغمبر ی خوشه ویستمان (ﷺ)
 (ده فره مویت) هره سیک به یانیان نایه ته لکورسی بخوینیت له
 شه پی جنوکه ده پاریزیت تاوه کو نیواره ، وه هره سیک نیواره
 بیخوینیت له جنوکه ده پاریزیت تاوه کو به یانی) - نیمامی
 نه سائی پویایه تی کردووه و شیخ نه لبانیش به صحیحی داناوه .
۲. خویندنی سوره تی ئیخلاص (قل الله احد) و فله ق (قل
 اعوذ برب الفلق) و ناس (قل اعوذ برب الناس) هریه کی
 سی جار .

به رهم و پاداشتی نه م زیکره (هرکه سټک به یانیا ن و نیواران
سی جار بیان خوینیت بی نیازی ده کات له هه موو شتیک) نیمای
نه بو داود ترمندی ریوایه تیان کردوه .

۲. (اصبحنا واصبح ^(۱) الملك لله ، والحمد لله ، لاله الا الله
وحده لا شريك له ، له الملك وله الحمد وهو على كل شى قدير
، رب اسالك خير ما فى هذا اليوم وخير ما بعده ^(۲) ، واعوذ بك
من شر ما فى هذا اليوم وشر ما بعده ، رب اعوذ بك من الكسل
وسوء الكبر ، رب اعوذ من عذاب النار وعذاب القبر) واته ((
به یانیمان کرده وه و هرچی مولک هه یه می خوايه ، وه ستایش بق
خوا ، جگه له خوا هیچ پرستراو نین تاکو هیچ هاویه شى نی یه ،
هرچی مولک سوپاس و ستایشه هر بق نه وه ، وه نه و به سر
هه موو شتیکدا توانا داره ، نه ی په روه ردگارم داواى خیرو چاکه ی
نه م پڙوه و خیرو چاکه ی دواى نه م پڙه شت لی ده که م وه پهنات
پیده گرم له خراپه و زیانی نه م پڙوه و خراپه و زیانی دواى نه م
پڙه ، نه ی په روه ردگارم پهنات پیده گرم له ته نبله ی و خراپ
پیربوون ، نه ی په روه ردگارم پهنات پیده گرم له سزا و نازاری
ناگرى دږزه خ و سزای گډر)) .

(۱) به لام نیواران ده لیت (امسینا) له جیاتى (اصبحنا) .

(۲) دپاره نیواران ده لیت : اسالك خير ما فى هذه الليلة وخير ما بعدها .

له جیاتى (اسالك خير ما فى اليوم وخير ما بعدها)

۴. (اللهم بك أصبحنا وبك أمسينا ، وبك نحيا وبك نموت ، وإليك النشور) رواه الترمذی .

به لām له ئیوارەدا دەلێت (اللهم بك أمسينا ، وبك أصبحنا ، وبك نحيا ، وبك نموت ، وإليك المصير) .

واتە ئەو خۆیە بەتق بە یانیمان کردووە و بەتق ئیوارەمان لێداهات و هەر بەتق دەژین و بەتقش دەمرین و گەڕانەوێش هەر لای تۆیە .

۵. (اللهم أنت ربی ، لا اله الا انت ، خلقتنی ، وانا عبدك ، وانا على عهدك ووعدك ما استطعت ، اعوذ بك من شر ما صنعت ، ابوء لك بنعمتك على ، وابوء بذنبي ، فاغفر لي ، فانه لا يغفر الذنوب الا انت) رواه البخاری .

واتە (ئەو خۆیە تۆ پەروەردگاری منی ، جگە لە تۆ هیچ پەرستراوێن ، دروستت کردووم ، وە منیش بەندەوێ تۆم ، وە من هەتا لە توانام دایە هەر لەسەر پەیمان و بەلێنی تۆم ، پەنا ت پێدەگرم لە خراپەوێ ئەوێ کە کردوومە ، دان بە چاکەوێ تۆدا دێنم لەسەرم ، وە دان بە گوناھەکانم دێنم ، جا لێم ببووێ ، بێگومان جگە لە تۆ هیچ کەس لە گوناھ و تاوان نابووێ)

بەرھەمی ئەم نژایە / هەرکە سێک ئیواران بە یەقینەوێ بیخوێنێت و ئەو شەوێ بمرێت ئەوێ دەچێتە بەهەشتەوێ ، هەر وەها لە بەیانێاندا .

۶. (اللهم انی اصبحت ^(۱) اشهدك واشهد حملة عرشك وملائکتک وجميع خلقك انک انت الله لا اله الا انت وحدك لا شریک لک وان محمدا عبدک ورسولک) - رواه ابوداود والنسائی - چوار جار .

واته (نهی خواجه من به یانیم کرده وه ، تو ده کم به شامید هروها ه لگرای عرشت ^(۲) وه مومو لا نیکه ته کانت وه مورو دوستکراوه کانت ده کم به شامید که به س بق خوايت و هیچ پرستراوین به حق جگه له تو تا ک و ته نیای و هیچ هاو به شت نییه ، و بیگومان موحه مه دیش به نده و پیغه مېری تویه) .

۷. ((اللهم ما اصبح بی من نعمة او باحد من خلقك فمناک وحدك لا شریک لک فلیک الحمد ولک الشکر) - رواه ابوداود و النسائی -

واته (نهی خواجه هرچی ناز و نیعه تیک هیه به سه رموه له لا یه توره یان له لایه ن یه کیک له دوستکراوه کانت وه نه وه موموی له توره یه تا ک و ته نیای و هیچ هاو به شت نییه و هرچی سوپاس و ستاتیش و شوکرانه هیه بق تویه) .

^(۱) نیواران له جیاتی (اصبحت) ده لیت (امسیت) .

^(۲) مه به ست نه وه لایکه ته به پیزانه یه که عرش خوی گه وړه مه لده گرن .

له بهر مه کانی نه م زیکره (هرکه سیټ به یانیان بیخونیت نه وه شوکرانه ی نه و پڙده ی به جی هیناوه ، وه هرکه سیټ نیواران بیخونیت نه وه شوکرانه ی نه و شه و ی به جی هیناوه) هرکه له نه رموده که دا هاتوه .

٨. (اللهم عافینی فی بدنی ، اللهم عافنی فی سمعی ، اللهم عافنی فی بصری ، لاله الا انت ، اللهم انی اعوذ بك من الکفر والفقر واعوذ بك من عذاب القبر لاله الا انت) سی جار . رواه ابوداود واحمد - واته : (نهی خواجه ساغی و سه لامه تی بخه ره لاشه مه وه ، نهی خواجه ساغی و سه لامه تی بخه ره گو یکانمه وه ، نهی خواجه ساغی و سه لامه تی بخه ره چاوه کانه وه ، هیچ په رستراو نین جگه له تق ، نهی خواجه من په نات پیده گرم له بی باوه پی و نه بوونی ، وه په نات پیده گرم له سزای گۆپ هیچ په رستراو نین جگه له تق) .

٩. (حسبی الله لاله الا هو علیه توکلت وهو رب العرش العظيم) حوت جار - اخرجه ابن السنی مرفوعا و ابوداود موقوفا - واته (خوام به سه و هر نه ویش پاریزه رو پشتیوانی منه هیچ په رستراو نین جگه له و ته نها پشتم به و به ستووه و نه ویش خاوه ن و په روه ردگاری عهرشی مه زنه) .

له بهر مه کانی نه م زیکره : (هرکه سیټ به یانیان و نیواران حوت جار بیخونیت نه وه خوای گه وړه بی نیازی ده کات له هه موو کارو باریکی دنیا و دوا پڙدا) هرکه له نه رموده که دا هاتوه .

۱۰. اللهم اني اسالك العفو والعافية في الدنيا والاخرة ،
 اللهم اني اسالك العفو والعافية في ديني ودنياي واهلي
 ومالي ، اللهم استر عوراتي ، وامن دووعاتي ، اللهم احفظني من
 بين يدي ومن خلفي وعن يميني وعن شمالي ومن فوقي ، واعوذ
 بعظمتك ان اغتال من تحتي) رواه ابوداود ابن ماجه -

واته (نهی خوايه من داواي ليخوشبون و ساغي و سلا متهيت
 لیده کهم له دنیا و دوا پږدا ، نهی خوايه من داواي ليخوشبون و
 ساغي و سلا متهيت لیده کهم له دين و ژين و خيزان و سامان و
 مالم دا ، نهی خوايه عېيم و کهم و کورپيه کانم پېوشه ، وه ترس
 و بيم لابه و ناراميم پېه خسه ، نهی خوايه بمپاريزه له بېر ده موم و
 پشتموه وه له راست و چه په وه ، وه له سه رومه وه ، وه په نا
 ده گرم به که ورهيت له خسته بېر و تيا بجم له خوارمه وه) .

۱۱. اللهم عالم الغيب والشهادة فاطر السماوات والارض ،
 رب كل شئ ومليكه ، اشهد ان لا اله الا انت ، اعوذ بك من شر
 نفسي ومن شر الشيطان وشركه ، وان اقترب على نفسي سوءا
 او اجره الي مسلم) رواه الترمذي و ابوداود . واته (نهی خوايه
 زانای په نهانی و ناشکرا ، به دپه پنهري ناسمانه کان و زه وی ، نهی
 په یوه ډېګر و خاوه ن پادشای ه مومو شتيك ، به دل په قينم ه په و
 به زوبان ديليم و به کرده و د ده يسه لميتم که جگه له تو هيچ
 په رستاونين ، په نات پیده گرم له خراپه ی نه قسم وه له خراپه ی

شه یقان و هاوېش برپاردانی ، وه خراپه یکه به سرخوم دا بهینم
یان تووشی مسولمانیکي که م .)

١٢. (بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الارض ولا في
السماء وهو السميع العليم) سى جار . رواه ابو داود و الترمذی و
ابن ماجه و احمد - واته (به ناوی نه و خوايهی که له گه ل ناوی نه و
دا هیچ شتيك له زهوی و ناسمان زیان ناگه یه نیت ، وه نه و بیسه رو
زانایه) .

له بهر مه کانی نه م زیکره (هرکه ستيك به یانیان و ئیواران سى
جار بیخونیت نه وه هیچ شتيك زیانی پتیاگه یه نیت) هر وه که له
فرموده که دا هاتوه .

١٣. (رضيت بالله ربا وبألاسلام ديناً و بمحمد ﷺ نبياً)
سى جار - رواه ابو داود و الترمذی و النسائی و احمد -

واته (رازی بووم که به س خوا په روه ردگارمه و ئیسلام دین و
به نامه مه و موحه دیش ﷺ) پیغه مېر مه .

له بهر مه کانی نه م زیکره / (هرکه ستيك به یانیان و ئیواران سى
جار بیخونیت نه وه حقه له سر خواي گه وړه که له پوځی قیامت
دا پازی بکات) هر وه که له فرموده که دا هاتوه .

١٤. (يا حي يا قيوم برحمتك استغيث اصلح لى شانى كله
ولا تكلنى الى نفسى طرفة عين) - رواه لحاكم وصحه ووافقه
الذهبي - واته (نهی زیندوی به رده وام ، نهی پاگرى مه موو
دروستکراوه کان ، داوی لریاکه و تننت لیده که م به ره حمه تی خوت ،

همو و کارو باره کانه بق چاک و ناسان بکه و مه مدهره دهستی
نه قسم ماوهی چاوپروو کاندنیکیش بیت) .

۱۵. (اصبحنا على فطرة الاسلام وكلمة الاخلاص ودين نبينا
محمد وملة ابيينا ابراهيم حنيفا مسلما وما كان من المشركين)

رواه احمد - واته (به يانيمان كرده وه له سر فيتره تي ئيسلام
وه له سر ووشه ي دلسوزي و ئيخلاص - كه شه هاده ته - وه له سر
دينى پيغه مبرمان موحه مده (ﷺ) ، وه له سر پښانزى باوكمان
ئبراهيم كه له سر حق بووه و له همو خرابه يه ك لايداو و
مسولمان بووه و له هاوبه ش پهيدا كران نه بووه) .

۱۶. (سبحان الله وبحمده) سه د جار . رواه مسلم - واته (پاكي
ويگړدى بق خوايه سوپاس و ستايش بق نه وه) .

له بهر مه كاني نه م زيكړه (هر كه سيك به يانيان و ئيواران سه د
جا بيليت نه وه هيچ كه سيك له پښى دوايدا نايات به چا كه يه ك
وه كو نه و ، وه نه گريه كيك بيليت نه وه گوناح و تاوانه كاني
ده وريت نه گريه به وينه ي كه فى ده رياس بيت .

۱۷. (لا اله الا الله وحده لا شريك له ، له الملك وله الحمد وهو

على كل شى قدير) سه د جار - به يانيان : رواه البخارى و مسلم
بهر مه مه كاني نه م زيكړه : (هر كه سيك ۱۰۰ جار بيخوينيت له
پښنكدا نه وه نه م پاداشته نه ي بق هيه . :

۱. به وينه ي ئازاد كړدنى ده به نده وايه .

۲. سه د خيرو چا كه ي بق دهنسريت

٣. سه د تاوان و گوناحی لیږده وهریت .
 ٤ . له شہیتان د پاریزیت نه و پږه تاوه کو نیواړه ده کاته وه)
 هه روه ک له فرموده کده دا هاتوه .
 ١٨ . (استغفرالله واتوب الیه) سه د جار له پږنکدا . رواه البخاری و مسلم .

١٩. (اللهم انی اسالك علما نافعا ورزقا طيبا وعملا متقبلا)
 به یانیان . رواه ابن ماجه

واته (نهی خوايه من داوی زانیاری به سوود و پږنی حلال و پاک و کرده و هی و هرگیراوت لیږده کم) .

٢٠. (سبحان الله وبحمده ، عدد خلقه ورضا نفسه ، وزنة عرشه ومداد كلماته) سی جار . رواه مسلم

واته (پاکي و بیګه ردی بق خواو سوپاس و ستایشی نه و نه و ندهی ژماره ی دروستکراوه کانی و رها بوونی خوی و رازاوه یی عهرشی و زږدی و وشه کانی) .

٢١. (اعوذ بکلمات الله التامات من شر ما خلق) سی جار
 نیواران . رواه الترمذی و ابن ماجه واحمد .

واته : په ناده گرم به ناو و وشه و ته واوه کانی خوا له شه پ و خراپه ی نه و هی که دروستی کردوه)

● بیګومان هه رکاتیک مسؤلمان زیګریک له م زیکرانه بخوینیت
 نه وه سوننه تیک له سوننه ته کانی پیغه مبري ﷺ) جی به جی

کړدوه . که وا بوو پټویسته له سره موو مسولماننیک سوریت له سره جی به جی کړدنې نه م زیکرو ویردانه بڼ نه وهی خیرو پاداشتی زږد و زیاتری ده ست که ویت و به هشت بڼ خوی مسوګر بکات .

هروها پټویسته له سره موو مسولماننیک که نه م زیکرو ویردانه به دلسوزی و پاستګوی و یه قینه وه بخوینیت و ناګای له ماناو و تاګانیاں بیت بڼ نه وهی کاریګری نه وای ه بیت له سره زیان و ناګرو ه لسوکه وتی .

چهند سوننه تیک له کاتې ګه یشتن به خه لکی

۱. سلام کړدن / پرسیار له پیغمبره خوا (ﷺ) کرا چ جوړه نیسلامه تیه ک چاکتره ؟ نه رموی :
(تطعم الطعام ، وتقرأ السلام علی من عرفت ومن لم تعرف)
- رواه البخاری ومسلم - واته (خواردن ده رخواردی خه لکی ه ژار و برسی بدهی ، وه سلام بکوی له خه لکی چ بیانناسی نه بیانناسی)

هروها جارنکیان پیاوړیک هاته لای پیغمبره (ﷺ) و وتی : السلام علیکم ، پیغمبره ریش وه لامی دایه وه و پاشان پیاوه که دانیشست و پیغمبره ریش وتی : ده - واته ده خیری بڼ نوسرا -

پاشان پیاوړکی دیکه هات و ووتی : السلام علیکم ورحمة الله ، پیغه مېریش وه لامي دایه وه و پاشان پیاوه که دانیشت و پیغه مېر (ﷺ) فرموی : بیست ، پاشان پیاوړکی تر هات و ووتی : السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته ، پیغه مېریش وه لامي دایه وه و پیاوه که ش دانیشت ، پیغه مېریش فرموی : سی . نیمامی نه بو داود پیاوړه تی کردوه .

جا برای خوشه ویستم پروانه و تېغفکره بزانه چند خیرو چاکه مان له دهستی خومان داوه به هوی واز هینان له چند وشه یه کی ناسان که به دنیاییه وه له گه ل کردنی یان وه لام دانه وهی هه رسه لامیک دا (٣٠) خیرمان له دهست ده چیت که لایه نی که م خیریش یه ک به دهیه که ده کاته (٣٠٠) خیر و زیاتریش له هه رسه لامیک دا .

● که واته برای خوشه ویست زمانت پابینه له سهرته و او کردنی سه لام تا ((وبرکاته)) بق نه وهی نه و خیرو چاکه که وریه ت دهست که ویت .

● دیاره مسولمانیش پوژانه چند جاریک سه لام دووباره ده کاته وه له شه و و پوژیکدا له چند کات و شوینکدا بق نمونه له کاتی چوونی بق مزگه وت سه لام له نویژ خوینان ده کات ، هه روه ها کاتیک لیان جیاده بیته وه ، وه له کاتی چوونی بق ماله وه له کاتی ده رچوونی ..... هتد .

● براكه م نه وهش له ياد نه كهيت كه سوننه ت وايه بڼو نه و
كه سه ي كه ده يه ويټ بڼوات و شوي نيك به جي بهيت سه لامي
ته وار بركات چونكه پيغمبري خوا (ﷺ) ده فرمويټ (اذا
انتهى احدكم الى المجلس فليسلم فاذا اراد ان يفارق فليسلم
فليست الاولى باحق من الاخرة) رواه ابو داود الترمذي - واته :
(كاتيك په كيك له نيوه ده چي ته نار كړې و دانيشتنيگه وه با
سه لام بركات و كاتيكيش ويستي به جتيان بليټ با سه لام بركات
چونكه سه لامي دواي له سه لامي پيشه وه كه مترني په و
مه ردو كيان نزي خيږن .

● كړي نه و سه لامانه ي كه ته نها له كاتي چوونه مزگه وت و
ده رچوون لسي و چوونه ماله وه و ده رچوون لسي لايه ني كه م
ده كاته (۲۰) جار له شه ورو پوژي كدا ، بيگومان زياتر ش ده كات
كاتيك كه ده چيټ بڼو نيش و پيشه كې وه كاتيك له پنگا و بان
ده گات به دؤست و ناسياري يان له كاتي ته له فون كردن دا

.....

۲. پووخوشي و كراويي : پيغمبري خوا (ﷺ) ده فرمويټ (لا تعقرن من المعروف شيئا ولو ان تلقى اخاك بوجه طلق)

رواه مسلم - واته (هيچ شتيك له چا كه كردن به كه م مه گره
نه گره مه ر نه وه ندهش بيت كه كه به پوي كراوه و گه شه وه بگه يته
براكه ت) .

۳. ته وځه کړدن : پیغمبر خۆشه ویست (ﷺ) ده فەرمویت (مامن مسلمان یلتقیان فیتصافهان الاغفر لها قبل ان یفترها)
رواه ابو داود و الترمذی وابن ماجه - واته (هیچ کاتیک دوو مسولمان ناگه نه - یه کتر و پیکه وه ته وځه ناگه نه مه گه رلیتیا
ده بوردری پیش نه وهی له یه کتر جیابینه وه . نیمامی نه وه وی ده فەرمویت :

بزانه که نه ته وځه کړدنه سوننه ته له هه موو به یه گه یشتنیکدا .
● که واته برای به پرېز هه ولده سور به له سر ته وځه کړدن له گه له نه و که سهی سه لامی لیده که ی و پروت کراوه و خۆش بیت که واته کړد نه وه بیگومان له یه ک کاتدا سی سوننه جی به جی کړدوه .

۴. قسه ی چاک و خۆش کړدن : خوی گه وږه ده فەرمویت (وقل لعبادی يقولوا التي هي احسن ان الشيطان ينزغ بينهم ان الشيطان كان للانسان عدوا مبينا) الاسراء - واته : (نه ی پیغمبر ﷺ) به به بنده کانه به فەرموو چاکترین گوشتار بلین چونکه بیگومان شهیتان ده یه وی نیوانیان تیکدا - هه میسه هانیان ده دات بۆ ووتنی گوشتاری هه له و خراپ - به پاستی شهیتان دوزمنی ناشکرای نیسانه) .

پیغمبر خۆشه ویستمان (ﷺ) ده فەرمویت ((والكلمة الطيبة صدقة)) رواه البخاری ومسلم -

واته: قسه و ووته ی جوان و چاک خوی له خوی دا خیرو چاکه یه
● دپاره قسه ی جوان و چاک یادی خوی گوره و نزاو پارانه وه و
سه لام کردن و سوپاس وستایش کردن و ناکاری بهرز و جوان و
کرده وه ی چاک و په سهند ده گرځته وه .

● هروها قسه ی چاک و جوان کار له مرؤډ ده کات به وینه ی کار
کردنی سیخرو جادو ، دل و دهرونی مرؤډ ناسووده و به خته وه ر
ده کات و برده وام هست به خوشی و نارامی ده کات .

● قسه ی چاک و جوان به لگه یه له سر دل سافی و بی کینه یی
به نده ی باوه پدار .

● که واپو برای به ریز نایه بیرت له وه کردوته وه که زیانت هه موو
قسه ی چاک و جوان و خوش بیت هر له به یانی یه وه که
هه لده سیت تاوه کو پږژ ناوا ده بیت و پاشانیش تا کاتی خه و تنت .
گومانی تیدانی یه که هاوسه ر و منداډ و که س و کار و دؤست و
دراوسی و هه موو نه و که سانه ی که له گه لت دان هر هه موو
پیوستان به قسه ی چاک و جوان و خوش هه یه .

سوننه ته کانی خواردن

● نه و سوننه تانه ی که له پیش و کاتی خوارندنان :

۱ ناوی خوا هینان .

۲. خواردن به دهستی راست .

۳. له بېردهستی خووه خواردن واته دهستی بڼه لاولا نه بات.

نهم سئ سوننه ته ش لهم فەرمووده یه دا کڅوده بڼه وه (یا غلام سم الله ، وکل بیمینک ، وکل مما یلیک) رواه مسلم .
واته : (ئی رۆله که ^(۱) ناوی خوا بیڼه ، وه به دهستی راست بخو ، وه له بېردهستی خوته وه بخو) .

۴. هه لگرتنه وه ی پارووکاتیک که ده که ویت و خواردنی ، پیغه مبری خوا (ﷺ) ده فرمویت (اذا سقطت من احدکم لقمة ، فلیط ماکان بها من اذی ثم یاکلها) رواه مسلم . (نه که رله که سیکتان پاروویه ک به ربووه باپاکی بکاته وه و هه پېسیه کی پتوه بوو لایبه ریټ و پاشان بیخوات)

^(۱) مه به ست له و پۆله یه عومری کوری سه له مه یه که پیغه مبری خوا (ﷺ) خو ی به ختوی کردووه چونکه زپ کوپی پیغه مبر بووه ، جا عومر خو ی ده لیت : من مندال بووم پیغه مبری خوا (ﷺ) خو ی به ختوی ده کرم کاتیک که نانم ده خوارد دهستم ده گپرا به ناو قاپه که دا به ناره زوی خوم ، جا پیغه مبر ناموزگاری کردم و فەرمووی (یا غلام سم الله ....) ، عومر ده لیت : نیر له و کاته وه تا ئیستا هه ر به و شیوه یه نان ده خوم که پیغه مبر (ﷺ) فیری کردم !!

۵. خواردن به سۍ په نجه ، (کان رسول الله (ﷺ)) یا کل بثلاث اصابع) رواه مسلم .

واته : (پیغه مېری خوا (ﷺ)) به سۍ په نجه نانی ده خواردن دپاره زړتر وای کردوه وئویش چاکتره واته . خواردن به سۍ په نجه . مه گډر بؤ پیو یستی نه بیت .

* شیوازی دانیشن له کانی خواردن دا : وا سوننه ته که قاچی راستی به رزیکاته وه و له سر پی ی چه پی دانیشنیت . یان له سر نه ژنؤ و سنگی پییه کانی دانیشنیت . هه روه ک شیخی نیبن و چه جهر له کتیبی ((فتح الباری) دا گوتوویه تی .

* سوننه ته کانی پاش خواردن :

۱. لستن وهی په نجه کانی و ده وریکه ، دپاره پیغه مېری خوا (ﷺ) فره مانى ده کرد به لستن وهی په نجه کان و ده وری و ده یفرموو (انکم لاتدرؤن فی ایها برکة) رواه مسلم . واته (بیگومان نیوه نازانن که بیت و بهر که تی خوارده مهنی یه که تان به کامه وهیه) .

۲. سوپاس و ستایش کردنى خواى گوره له کوتایه دا ، پیغه مېری خوا (ﷺ) ده فرمویت (ان الله لیرضی عن العبد ان یاکل الاکلة فیحمده علیها) رواه مسلم . واته : (بیگومان خواى گوره له بنده که ی رازی ده بیت که خواردنیک بخوات و ستایشی بکات له سهری)

هروه ما په کیک له نزا کانی پیغه مبر (ﷺ) له دوی خواردن شهوه
 بووه که دهینه رموو (الحمد لله الذی اطعمنی هذا ورزقنیه من
 غیر حول منی ولا قوه) رواه ابوداود و الترمذی وابن ماجه و
 حسنه الحافظ والالبانی ....

واته (هرچی سوپاس و ستایشه بز شهو خویایه ی که شه
 خواردنه ی دامی و پوزی دام به بی هیچ هول و توانای خوم)

● بهرهم و پاداشتی شه نزیه / شهویه هرکه س بیلیت
 شهو گوناخه کانی پیشینی ه لده وهریت هروه که له
 هرموده که دا هاتوه

کزی شهو سوننه تانه ی گهر مسولمان سوریت له سهریان له کاتی
 خواردن و پاش خواردن دا له (١٥) که متر نییه نه گهر سی ژهم
 نان بخوات که زودتریش وایه . وه جاری وایه زیاتر ده بیت نه گهر
 ژهمه کان زیاتر بن

سوننه ته کانی ناو خواردنه وه

١. ناوی خوا میتان
٢. به دهستی پاست خواردنه وه .
٣. هه ناسه دان له دوری جامه که یان په رداخه که ، بهم په نگه
 سی جار ناوه که بخواته وه و له هر جار یکیشدا هه ناسه یه که له

د هره وهی په رداخه که بدات . چونکه پیغه مېری خوا (ﷺ) ناوای
کردوه هره وه له صحیحی مسلم دا هاتوه .

۴. خواردنه وه به دانیشتنه وه ، پیغه مېری خوا (ﷺ)
ده فرمویت (لایشرین احد منکم قائما) رواه مسلم

واته (باهیچ کهس له نټوه به پټوه
نه خواته وه).

۵. سوپاس و ستایش کردنی خوای گه وره له دوی
خواردنه وه که وه ^(۱) (ان الله لیرضی عن العبد ان یاکل الاکله
فیحمده علیها ویشرب الشربة فیحمده علیها) - رواه مسلم -
واته (بیگویمان خوای گه وره له بهنده پازی ده بیت کاتیک
خواردنیک بخواته وه و سوپاسی

---

^(۱) تیبنی : سوننه وایه له پاش ناو خواردنه وه ثم نزایه بخوینتیت (الحمد لله الذي اطعم و سقى و سوفه و جعل له مخرجاً) - اخرجہ السیوطی فی الجامع الصغير و صححه الالبانی - واته (هرچی سوپاس و ستایشه بق شو خوایهی که خواردن و خواردنه وهی دا و ریی بق خوش کردوه و ده رچوونیشی بق داناهه).

کردنی نویژہ سوننہ تہ کان لہ مالہ وہ

خوای لہ سہر بکات وہ کاتیک کہ ئاو۔ یان ہر خوار دنہ وہ یہ کی

حلّال۔ بخواتہ وہ و سوپاس خوای لہ سہر بکات)۔

کوی ئو سوننہ تانہ ی کہ مسولمان جی بہ جی یان دہ کات

لہ کاتی خوار دنہ وہ دا لایہ نی کہم (۲۰) سوننہ دہ کات ، وہ جاری

وا ہ یہ زیاتریش دہ کات ، دیارہ ئو سوننہ تانہ لہ گہلّ ہموو

جورہ خوار دنہ مہ نیہ کی سارد و گہرم دا جی بہ جی دہ کرین و

تایبہ تہ نیہ تہ نہا بہ خوار دنہ ئاوہ وہ پیویستہ ناگامان لی بیت ۔

۱۔ پیغمبر ی خوا (ﷺ) دہ فرمویت (ان خیر صلاة المرء فی

بیته الا الصلاة المكتوبة) متفق علیہ ۔ واتہ (بیگومان باشترین

نویژی بہ ندہ ئو نویژہ یہ کہ لہ مالہ وہ دہ یکات جگہ لہ نویژہ

فہ رزہ کان) ۔ چونکہ نویژی فہ رزہ فہ رزہ لہ مزگوت بگریت یان

سوننہ تہ ۔

۲۔ ہر وہ ما دہ فرمویت (صلاة الرجل تطوعا حیث لا یراہ

الناس تعدل صلاته علی اعین الناس خمساً و عشرين) ۔ رواہ

ابو یعلی و صححه الالبانی - واته (نویژه سوننه ته گانې بهنده له کاتیکدا که کهس نه یېښی پاداشتی بیست و پټنجی هیه)
 ۲. هرومه ده نه رمویت (فضل صلاة الرجل فی بیه علی صلاته حیث یراه الناس کفضل المکتوبة علی النافلة) - رواه الطبرانی وحسنه الالبانی - واته (چاکه و ریږی نویږی سوننه تی بهنده له وکات و شویتانه ی که کهس نابینی وک چاکه و نه زلی نویږی هه رزه به سر سوننه دا).

چاکه و ابو نویږه سوننه ته گان له شه و وړيکدا دووباره و چند باره د بهنه وه ، له هر جاريک له و جارانه ش دا پټیسته بهنده سوریت له سر نه وه ی که له ماله وه نه نجامیان بدات نه وه خیر و پاداشتی زږی ده ست ده که ویت و سوننه تی پټه مېریش (ﷺ) ده پټیکت .

● بهرهم و پاداشتی چی به چی کردنی نویږه سوننه ته گان له ماله وه :

۱. هژکاریکه بق زیاد بونی نیخلاص و ملکه چی ته و او دوورکه و تنه وه له بهر چا وینی (الریاء) .
۲. هژکاریکه بق دابه زینی ره حمت و به زه یی خوی گوره بق نه و ماله و دوورکه و تنه وه و ده رچونی شه یتان لیتی .

۲. هۆکارنکه بۆ زیاد بوونی پاداشته کوی ، ههروهه چۆن نوښتی
 فهرز له مزگوت دا خیری ۲۵ یا ۲۷ نوښتی هیه ، نوښتی
 سوننه تیش له مالوه خیری (۲۵) نوښتی هیه ههروهه له
 فهرموده که دا ماتوه .

سوننه تی ههستان له کۆرو مه جلیس

سوننه وایه هه رکا تیک له هه کۆرو مه جلیسیک هه ستا بلت
 (سبحانک اللهم وبحمدک اشهد ان لا اله الا انت ، استغفرک
 واتوب الیک) رواه اصحاب السنن . واته (نهی خوايه پاکي و
 بیکه ردی و ستایش بۆ تۆیه به دل باوه پم وایه به زمانیش ده یلیم و
 به کرده وهش ده یسه لمینم که هیچ په رستراوینن جگه له تۆ داوای
 لیخۆش بوونت لیده که م و بۆ لای تۆ ده که پیمه وه) .

بیکومان زۆرن نه و کۆرو مه جلیسانه ی که مسولمان له شه و و
 پۆڅیکدا تیایان داده نیشیت که

نه مانه :

۱. کاتی دانیشتن بۆ هه ر سۆ ژه مه خواردنه که که زۆر تروایه
 ینسان له گه له که سانیکدا داده نیشیت .

۲. کاتیک که دۆست و براده ر و دراوسیک ده بینیت و گفتوگۆی
 له گه له ده کات نه گه ر به پێشه وه بیت .

۲. کاتی دانیشتن له گه ل ھاو پیشه کانت له فرمانگه و سه رکار و خویندگا کاند

۴. کاتی دانیشتن له گه ل نه د امانی خیزانت ھاو سه رو منداله کانت و براو خوشکه کانت و دایک و بابت کاتیک داده نیشت و قسه و باس ده کهن .

۵. کاتی پیکردن کاتیک که له ناو سه یاره دای له گه ل دتست و برادر و ناسیاردان یان له گه ل ھاو سه ره که تدا .

۶. له کاتی ناماده بوونت له وانه یه کی شهرعی یان کلپیک .
جا که وایو برای خۆشه ویست - خوای گه وره بتپاریزیت - بېروانه و بیرکه ره وه بزانه چند جار شم نزاو پارانه وه یه ت خویندووه له دانیشته کانی شه وو پوژت دا ، بریا هه موو جاریک ده تخویند بقی نه وه ی هه میشه په یوه ندی به رده وامت له گه ل خوای گه وره دا هه بیټ .

● نایه چند جار ستایشی په روه ردگارت کردووه پاک و بېگه ردت کردووه - له و شتانه ی که شایسته ی نه ونین ، کاتیک ده لیت (نه ی خواجه پاکي و بېگه ردی و ستایش بقی تویه ....)

* نایه چند جار داوای لیخۆش بوون و گه پانه و هت بقی لای خوای گه وره تازه کردو ته وه له شه و وپوژیکدا ، وه چند جار داوای لیخۆش بوونت له خوای گه وره کردووه له وه له و تاوانانه ی که

له کډو و دانيشتنه کاند ا کردوونت، کاتيک ده لیت (استغفرک واتوب اليک) .

* نايه چهند جار دانت به يه کتايي خواي گه ورده دا ناوه ، يه کتايي له په روه ردگاريتي و په رستراويتی و ناو و سيپه ته کانی کاتيک ده لیت (اشهد ان لاله الا انت)

کوات کرد نه وه به دريژا بيت شه و وړوژ تق له نيوان يه کتايي خواي گه ورده و پاک و بېگه ردی کردنی و داواي ليخوش بوون و گه پانه وه بې لای نه و ده بيت .

● به رهم و پاداشتي جي به جي کردنی نه م سوننه ته :
ليبوردن و مه لوه ريني نه و گوناح و تاوانانه ي که له کډو و مه جليسه که دا پوويان داوه يان پوو ده دن

● نيمامي ابن القيم - رهمه تي خواي لي بيت - ده لیت : کډو بوونه وه و دانيشتن له گه ل دقست و براده ردا دوو جوړه :
به که میان : کډو بوونه وه و دانيشتن له سه رکات برده سه ر و خړ خلافانندن ، دياره نه مه ش زيان و خراپه ي زوړتره له سوود و چاکه ي ، لايه ني که م دل ده مړينيت . و کاتيش ده کوږيت .

دووميان : کډو بوونه وه و دانيشتن له سه رکزه کی په کتر کردن و ناموژگاري کردن له سه رکزه کاره کانی به خته وه ري و پزگار بوون له سزاي خواي گه ورده و باسکردن و پوونکردنه وه ي پاستيه کان بې

به کتر ، دياره نه مه ش باشتړين ده سکه وټه و به سوود ترين جړی
کړېوونه وه و دانېشته .

ناماده بوونی نیه ت پاکی

بزانه خوی گه وړه بټپاريزيت - هرچی کرده وه رټپيدراو
(مباح^(۱)) ه کان هه په که به نده کان پټی ه لده سن و نه نجامی
ده دن - خه وټن و خواردن و گه پان به دوی پډزی حلال و
..... هتد - ده توانريت بکريت به چاکه و هژی نزيك بوونه وه
له خوی گه وړه ، که به نده ده توانيت به هژی نیه ته وه هه زاره ها
چاکه و خیر به ده ست بينيت به هرچيک به نده له کاتی هه ستان به و
کارانه مه به ستی نزيك بوونه وه له خوی گه وړه بيت ، پیغه مېری
خړشه ویست (ﷺ) ده نه رمويت (انما الاعمال بالنيات ،
وانما لکل امریء مانوی) رواه البخاری و مسلم - واته (بیگومان
هه موو کارو کرده وه په ک به پټی نیازو نیه ته که یه تی ، وه هه موو
که سیکیش پاداشتی به پټی ی نیه ته که ی ده دريټه وه) .
بق نمونه : به نده شه و زوو ده خه ویت به نیه تی شه و ی که زوو
هه ستيت بق شه و نويزيان نويزی به یانی شه و نه و خه و ی د ه بیته
عیبادت . هه وړه ها هه موو کرده وه کانی تر .

(۱) مباح : به و کرده وانه ده وټريت که نه سزایان له سهره ونه جزا .

زیاتر له یهك كردهوې چاك لمپهك كاتدا

دیاره هونړی چاك و جوان مامله كړدن له گڼ كات دا و
نیستغلل كړدنې كات بڼه نجام دانی زیاتر له یهك كردهوې نییدا
شتیکه تنها نه و كه سانه ده یزانن كه پاریزگاری له كاتیان ده كهن

جا له ژیانی پوژانه مان دا چهند كاتيك همن مسولمان ده توانیت
زیاتر له یهك كردهوې تیا بكات له وانه :

۱. كاتيك مسولمان ده چیت بڼه مزگوت پیاده بیت یان له
سه یاره دابیت نه وې بیگومان نه و چوون بڼه مزگوت هی خوی له
خوی دا عیبادته وله سهری پاداشت ودره گریت ، به لام له
همان كاتدا ده توانیت له گڼ نه و چوونه یدا زیاتر یادی خوی
كه وړه بكات و قورئان بخوینیت ، جا نه گروای كړد نه وې له یهك
كاتدا زیاتر له یهك كردهوې چاكی كړدووه .

۲. كاتيك مسولمان ناماده ی خواردن و ده عوه تی زه ماوه ندیک
ده بیت - كه گوناخ و تاوانی تیدا نه بیت - دیاره ناماده بوونیش له م
بونه یه دا عیبادته ، نه وې ده توانیت نه و كاتی ناماده بوونه ی
نیستغلل بكات به وې كه چوار قسه ی خیر بڼه ناماده بووان بكات
و وه لامی پرسپاریان بداته وې ، هروها ده توانیت زور یادی
خوی گوره بكات .

۳. هستاني نافرته به نه جامداني نيش وکاري ماله وهی خوی له خوی دا عبادته - به مرجیک نیه تی نزیک بوونه وه بیت له خوی گوره - ، نا له م کاته دا ده توانیت ته وکاتی نیشکردهی نیستغلل بکات به وهی که له گه ل نیش وکاره کی دا خه ریکی عبادته تیکی تربیت وه کو یادکردنی خوی گوره یان گوی کرتن بق کاسیتیکی نیسلامی .

* نین و عومر - په زای خوابان لی بیت - ده لیت (کنا لنعد لرسول الله ﷺ) فی المجلس الواحد مائة مرة ((رب اغفر لی وتب علی انک انت التواب الرحیم)) رواه ابوداود والترمذی .
واته (نیت له یه ک دانیشتندا ده مانژمانرد که پیغمبر ﷺ)
سه د جار ده بیوت تهی په روه ردگار لیم خوشبه و ته وبه م قه بول بکه بیګومان ته نها تو ته وبه وهرګر و میهره بانی)
* بهوانه و تیفکره چون پیغمبر ی خوا (ﷺ) له یه ک کاتدا دوو عبادتهی کردوه

۱. یاد کردنی خوی گوره و داوی لیبوردن لیتی .
۲. دانیشن له گه ل هاوه لانی دا و پوونکرده وهی ثابنه که یان بق یان و فیړکردنیاں ،

یادکردنی خوا (جل جلاله) له هه موو کات و ساتیکدا

۱. یاد کردنی خوی گوره بڼه مای به ندایه تی بق خوا کرده ،
- چونکه یادکردن به لگ و نیشانه ی په یوه ندی بڼه دیه له گه ل

په روه رډگاری له هه مووکات و ساتیکدا ، خاتوو عائیشه - ره زای
خوای لى بیت ده لیت (کان رسول الله ﷺ) ی ذکر الله فی کل
احیانه (رواه مسلم - واته) پیغمبرى خوا (ﷺ) یادی خوای
ده کرد له هه مووکات و ساتیکدا) .

جا په یوه ندى له گه ل خوای گوره زیانه و گه پانه وه بى لای
پزگار بوونه و نزيك بوونه و لى بردنه وه و په زامه ندى په ،
وه دوورکه و تنه وه ش لى گومرای و د پړاندنه

۲. یادکردنى خوای گوره خالى جیاکه ره وه ی باوه پداران و دوو
پوه کانه ، چونکه سیفته ی دوو پوو نه وه په که یادی خوا ناکه ن
به که می نه بیت

۳. شه پتان ناتوانیت زال بیت به سر مسولمان دا له کاتیکدا
نه بیت که له یادی خوای گوره بى ناگا بیت ، چونکه یادی خوای
گوره قه لایه کی پو لاینه ئینسان ده پاریزیت له فیل و ته له گه ی
شه پتان . بویه شه پتان پیى خوشه ئینسان هه میشه خوای
گوره ی له یاد نه بیت و لى غافل و بى ناگا بیت .

۴. یادی خوای گوره تاقه پیى به خته وه ری و سهر فزایه (
الذین امنوا و تطمئن قلوبهم بذكر الله الا بذكر الله تطمئن
القلوب) الرعد ۲۸ ، واته (بیگومان نه وانه ی باوه پریان هیناوه دل و
ده روونیان نارام ده گریت به هزی یادی خواوه ناگدارین که ته نها
به یادی خوا دل گان خوشنود دهن و دمه وینه وه)

۵. پێویستە زیكرو یادی خوای گەورە هەمیشە و بەردەوام بێت
له هەموو كات و ساتێكدا ، چونكه بەهەشتیهكان له بههشتدا له
هیچ شتێك پەشیمان نین لهوێ كه له دنیا گوزەرانیانە ، لهو
ساعات و كاتە دا نەبێت به سه‌ریاندا هاتوو و یادی خوای
گەورەیان تێدا نه‌كردوو .

بێگومان بەردەوامی زیكرواته بەردەوامی په‌یوه‌ندی له‌ گەڵ
خوای گەورە .

۶. هەركەس یادی خوای گەورە بكات ئه‌وه بێگومان خوای
گەورەش یادی ئه‌و ده‌كات ، خوای گەورە ده‌فه‌رموێت: (**فاذكرونی**
اذكركم واشكروا لی ولاتكفرون) البقره ۱۵۲ واتە : (ئێوه
یادی من بکه‌ن منیش یادی ئێوه ده‌که‌م ، وه سوپاس گوزاری من
بن و ناشوکرمه‌ بن) .

جا ئه‌گەر ئینسان زۆر دلخۆش بێت به‌وه‌ی كه‌ ببیستی
پادشایه‌ك یان كار به‌ده‌ستیك له‌ كاربه‌ده‌ستان باسی كردوو و
پێزی لیناوه و ستایشی كردوو ! ده‌بێت حاڵی چۆن بێت كاتیك
خوای گەورە پادشای هەموو پادشایان له‌ ناو كۆپو كۆمه‌لی
مه‌لائیه‌كه‌ به‌ پێژه‌كانی چاكتر له‌و كۆپو كۆمه‌له‌ی كه‌ ئه‌م یادی
تێدا كردوو باسی بكات و ناوی ببات .

۷. مه‌به‌ست له‌ زیكرو یادی خوای گەورە ئه‌وه‌ نی‌یه‌ كه‌ ته‌نها
به‌ده‌م ووشه‌یه‌ك یان چه‌ند ووشه‌یه‌ك بووتری و دلایش بێ ناگا
بێت له‌ گەورە‌ی و مه‌زنی خوای گەورە

به لکو پټويسته ياد کردنى خواى گه وره به دهم بيت و
 بيرکردنه وهى دل و ميشکيشى له گه ل دابيت و مانا و واتاى نو
 ووشانهى دهره برپن کارى گه ر بن له سر به نده . خواى گه وره
 دهره رمويت (واذکر ربک فى نفسک تضرعا وخيفه و دون
 الجهر من القول بالفد و الاصال ولا تکن من الغافلین)
 الاعراف ۲۰۵ واته (يادى په روهدگار ت بکه له دل و دهر وونى خوتا
 و لى بپاريزه وه به نهينى و بى دهنک به رزکردنه وه ، له به يانيان و
 نيواراندا و هر گيز له و که سانه مه به که غافل و بى ناگان - يان
 هر يادى ناکه ن، ياخود ده يکه ن ته نها به زمانه و دليان غافله -)
 * که واته پټويسته به ندهى ذیکر خوین دل و ميشکى بيدار بى و
 ناگای له و ووشه پر مانا و مه زنا نه بيت که دهر يان دهر پريت بق
 نه وهى يادى دل و زمان پټکه وه کږبه وه و به ندهى زیکر خوین
 هميشه دهره وه و ناوه وهى په يوست بيت به خواى گه وره وه و
 په يوه ندى به هيژ و بهر دهر وامى مه بيت له گه ل په روهدگاريدا .

بیرکردنه وه له نازو بيعمه ته کانی خوا (جل جلاله)

پیغمبرى خوا خږشه ويستان (ﷺ) دهره رمويت (تفکروا
 فى الاء الله ، ولا تفکروا فى الله) رواه الطبرانی فى الاوسط و
 البيهقى فى الشعب وحسنه الالبانى . واته : (بير له نازو
 نيعمه ته کانی خوا بکه نه وه و بير له خوا جل جلاله مه که نه وه) .

یەکیەک لەو شتەکانەی کە بەردەوام لە گەڵ مسوڵمان داو لە هەموو شەو و رۆژێکدا دووبارە دەبێتەوە هەست کردنە بە ناز و نعمەتی خوای گەورە بە سەریۆه ، زۆرن ئەو کات و شویتانەیی کە مسوڵمان لە شەو و رۆژدا دەیان بینیت و دەیان بیستیت کە لەرز دەکەن لە سەر بەندە ووردبیتەو و بێرکاتەو لەو هەموو ناز و نیعمەتەکانی کە تێدا یە و سوپاس و شوکرانی خوای گەورە بکات لە سەریان .

۱. ئایە هەستت بە نیعمەتی خوای گەورە کردووە بە سەرتەو کاتیەک کە دەچیت بۆ مزگەوت لە کاتی کە سانی دەور و بەرت لەو نیعمەتە گەورە یە بێبەش بوون ، بە تایبەتی نوێژی بەیانی کاتیەک تۆ دەچیت بۆ مزگەوت و ماله مسوڵمانەکانیش وەکو مردوو وان لە قولای خەودا و بێ ئاگان !!

۲. ئایە هەستت بە نیعمەتی خوای گەورە کردووە بە سەرتەو کاتیەک بەرێگادا دەهێت ئەو هەموو دیمەنە جێرا و جۆرانەش دەبینیت ، یەکیەک تووشی حادیسەی سەیارە بوو و یەکیەک تووشی فلان گرفت و یەکیەک دەنگی شەیتانی ((گۆرانی)) لە سەیارە کەیدا بەرزکردۆتەو و یەکیەک ..... یەکیەک ..... هتد

۳. ئایە هەستت بە نیعمەتی خوای گەورە کردووە بە سەرتەو کاتیەک دەنگ و باسی جیهان دەبینیت و دەبیستیت ، کۆمەڵیک یان وولاتیک برسی و یەکیەک تووشی لاساو یەکیکی دیکە جۆرە ها

نەخۆشی تیدا بلاویۆتەوه و یه کێکی تر بوومه له رزه و یه کێکی تر شه پ و شور و ئاژاوه و دهر به دهری ..... هتد .

* منبش ده لیم : بێگومان بهنده ی صالح و خواناس ئه و که سه یه که هیچ کات و ساتیک ههست و دل و دهروونی بێئاگانی یه له نازو نیعمه تی خوا جل جلاله به سه رتۆه له هه مو کات و ساتیکیدا بۆیه بهرده وام له سوپاس و ستایش و شوکرانه ی خوی گه و ده دایه له به رامبه ر ئه و هه مو نازو نیعمه تانه ی که تیدا یه ، دینداری ، له ش ساغی ، خۆش گوزه رانی ، دوور بوون له خراپه و به لاولا ناره حه تی ..... هتد .

پیتەمبەر ی خوا ﷺ ده فرمویت (من رای مبتلی فقال ((الحمد لله الذي عافاني مما ابتلاك به وفضلني على كثير ممن خلق تفضيلا لم يصبه ذلك البلاء)) رواه الترمذي وقال حديث حسن -

واته : (هه ر که سیێک به لا دارێک ببینی و بلیت :) هه رچی سوپاس و ستایشه بۆ ئه و خوا یه ی منی پاراستووه له و به لایه ی که تووشت بووه وه خوی گه و ده پێزی منی داوه به سه ر زۆرێک له دروستکراوه کانی دا ، ئه و تووشی ئه و به لایه نابێ) خوی گه و ده ده فرمویت (فاذكروا الله لعلكم تفلحون)

واته (یادی نازو نیعمه ته کانی خوا بکه ن به هیوای نه وهی
سه رفرزین)

خه تم کردنی قورثانی پېرؤز له هه موو مانگیکدا
پیغمبر ی خوا ﷺ ده هه رمویت (اقرا القران فی کل شهر)
رواه ابو داود .

واته : (قورثان بخوینه - واته هه مووی - له هه موو مانگیکدا)
چونیتی خه تم کردنی قورثان له هه موو مانگیکدا : به م پره نکه
هه ولدات له پیش هه نویتیک له نویژه هه رزه کان به ندازه ی ده
خوله ک (دقیقه) یان زووتر ئاماده بیټ بؤ نه وهی له و ماوه ی ده
خوله که دا دوو په پره واته چوار لاپه پره بخوینیت پیش نویژه که بیټ
یان دوا ی نویژه که ، که و ابو کزی نه وهی که خویندوویه تی له که ل
هه ر پینچ هه رزه که ده کاته (۱۰) په پره واته (۲۰) لاپه پره که ده کاته
یه ک جزئی ته و او به م شیوه یه ده توانیت به ئاسانی هه موو مانگیک
یه ک خه تم بکات ^(۱)

^(۱) دیاره نه که ر که سیک له نویژه کان په کیکان یان چه ندیکیان دوا که وت
یان هه رفریای جه ماعت نه که وت یان کارو کاسبی هه بوو نه وه ده توانیت
له کاتی تر دا به شی پړان هی بخوینیت یان هه ر ده توانیت له دوا ی په کیک
له هه رزه کان پان هه ر کانیکی تر جزئیکی ته و او بخوینیت ، بؤ نه وهی

سوننه ته کانی پیش خه وټن

۱. ووتنی (باسمک اللهم اموت واحیا) رواه البخاری - واته (نهی
خوایه به ناوی تږ ده مرم و ده ژیم)

۲. هردوو دهستی کږ بکاته وه و نه م سږ سوره ته (قل هو الله
احد) و (قل اعوذ برب الفلق) و (قل اعوذ برب الناس)
بخوینیت و پاشان فوو بکات به ناو هردوو دهستیدا و پاشان
نه وندهی بتوانیت به لاشه ی دا بیهینیت سهرتا به سهری دا
بیهینیت پاشان به دهم و چاوی و پاشان به لای پیشی لاشه ی دا و
پاشان بږ پشتیوه سږ جار نه مه دوپاره ده کاته وه .

۳. خویندنی ثایه ته لکورسی (الله لا اله الا هو الحي القيوم) رواه
البخاری - یه ک جار

* به ره می خویندنی نه م ثایه ته : هرکه سږ شه و بیخوینیت
نه وه تا به یانی ده بیت به پاریزه ری و شه یتانیش لی نزیك
نابیته وه . هره وه له صحیحی بخاری دا هاتوه .

دورنه که ویته وه له کلامی پیژزی خوی گه وره و بږ ناگا نه بیت له و
نیعمه ته مه زنه و دلی نه مریت به هږی دوریبه وه له قورنان . و .

۴. (باسمك ربی وضعت جنبی و بك ارفعه ، ان امسكت نفسی فارحمها وان ارسلتها فاحفظها بما تحفظ به عبادك الصالحین) رواه البخاری و مسلم -

واټه : (پوره دگارم به ناوی تُو که له کهم (لام)) ده خمه سر زه وی به توش به رزی ده که موه ، جا نه گره گیانت کیشا به زه ویت پیدا بیتوه وه نه گره نارده وه بُو نيو جه ستم نه وه به وه که بهنده چاکه کانتی پی ده پاریزی بیپاریزه) .

۵. (اللهم انك خلقت نفسی وانت توفاهها ، لك مما تها و معيهاها ، ان احيتها فاحفظها وان امتها فاغفر لها ، اللهم انی اسالك العافیة) رواه مسلم

واټه : (نهی خویبه تُو روح و لاشه مت دروست کردوه و هر توش ده میرنیت ، زیان و مردنی ته نها بُو تویه ، نه گره زیانت بیپاریزه ، وه نه گره مراندت لی خُشبه ، نهی خویبه من داوی له ش ساغی و پاریزراویت لیده کهم)

۶. (اللهم قنی عذابك يوم تبعث عبادك) رواه الترمذی و ابوداود - واټه : (نهی خویبه له سزای خوت بمپاریزه له و پلژدا که بهنده کانت زیندو ده که ویتوه) سی جار ده یلیت کاتیک دهستی پاستی ده خاته ژیر پوومه تی پاستیه وه

۷. (۳۳) جار (سبحان الله) و (الحمد لله) و سیو چوار جاریش (الله اکبر) - رواه البخاری و مسلم -

۸. (الحمد لله الذي اطعمنا وسقانا وكفانا واوانا ، فكم ممن لا كافي له ولا ماوى)) رواه مسلم واته ((مهرچى سوپاس و ستايشه بى شه و خوايهى خواردن و خواردنه وهى بى دايين و پيوستى پر كړينه وه و په ناگه و جپى ه وانه وهى پيداوين ، نقد كس ه من پيوستيان پر نه بڼه وه و بى په ناگه و شوينى ه وانه وهن)

۹. ((اللهم عالم الغيب والشهادة فاطر السماوات والارض ، رب كل شى - ومليكه ، اشهدان لا اله الا انت ، اعوذ بك من شر نفسى ومن شر الشيطان وشركه ، وان اقترب على نفسى سوء او اجره الى مسلم) رواه ابوداود والترمذى .

واته : (شهى خوايه زانای په نهى و وناشكرا ، به ديهينه رى ناسمانه كان و زهوى ، شهى په روه ردگار و خاوهن و پادشاهى هه موو شتيك ، به دل په قينم هه وه به زوبان ده يلیم و به كړده وهش ده يسه لمينم كه جگه له تق هيچ په رستراونين ، په نات پيډه گرم له خراپه نه فسم وه له خراپه شه يتان و هاوبهش برپاردانى ، وه خراپه كه به سر خږم دا بهينم يان تووشى مسولمانينكى كه م) .

۱۰. (اللهم اسلمت نفسى اليك ، وفوضت امرى اليك ، ووجهى اليك ، والجات ظهري اليك ، رغبة ورهبة اليك لا ملجأ ولا منجأ منك الا اليك ، امنك بكتابك الذى انزلت وبنيك الذى ارسلت) رواه البخارى و مسلم .

واته (نهی خواجه من خوم ته سلیمی تو کردوه ، وه کاروباره کانم به تو سپاردوه ، وه پوی خوم کرده تو ، وه پشتم به تو به ست ، خو شم ده وی ولیت ده ترسم ، هیچ په نار جیگای قوتار بون نین له چنگ تو مه گهر بولای تر ، جروام به و کتیبه ت میناوه که نار دوت ته خوار ، وه به و پیغه مېره ت که په وانه ت کردوه)

۱۱. (اللهم رب السماوات السبع ورب العرش العظيم ، ربنا ورب كل شيء فالق الحب والنوى ، ومنزل التوراة والانجيل والفرقان ، اعوذ بك من شر كل شيء انت احدثه ، اللهم انت الاول فليس قبلك شيء ، وانت الاخر فليس بعدك شيء ، وانت الظاهر فليس فوقك شيء ، وانت الباطن فليس دونك الاخر فليس بعدك شيء ، وانت الظاهر فليس فوقك شيء ، وانت الباطن فليس دونك شيء ، اقض عنا الدين واغننا من الفقر) رواه مسلم -

واته (نهی خواجه په روه ردگاری حوت ناسمانه که و په روه ردگاری عرشى مهن ، په روه ردگاری نيمه و په روه ردگاری همو شتيك ، دهر مېنه رى تو و دانه وېله ، دابه زينه رى ته ورات و نينجل و جيا كه ره وهى هق له به تال - مېه ست جورانه - په نا ده گرم به تو له خراپه و زيانى همو نه و شتانه ی جل و يان به ده ستى تووه ، نهی خواجه تو به كه مين و پيش تو هیچ شتيك له پيش تووه نيه ، وه تو كوتایت و هیچ شتيك له دوى تووه نيه ،

وه تق دیاریت و هیچ شتیك له سه رووی تۆوه نی یه ، وه تق نادیار و پنهانی و هیچ شتیك به بی تۆنی یه ، قه رزار یمان بق بدهره وه و له هه ژاری رزگارمان بکه و ده وله مه ندمان بکه) .

۱۲. خویندنی دوو نایه تی کۆتایی سوره تی ((البقره)) واته . نایه تی ۲۸۵ ، ۲۸۶ ، پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ده فهرمویت (من قرا بهما فی لیلة کفشاء) رواه البخاری و مسلم - واته (هه رکه سیك له شه ویک دا ئه و دوو نایه ته بخوینیت ئه وه به سیه تی) .

زانایان له پافه کردنی (به سیه تی) له وه فهرمووده یه دا چهند بق چوونیکیان هه یه : هه ندیکیان گوتویانه : واتا به سیه تی له شه و هه ستانی بق عیباده ت . وه هه ندیکیان گوتوویه تی واته به سیه تی بق پارێزران له هه موو شه پ و خراپه و زیانیك .

نیمامی نه وه ویش ده لیت : ده کریت مه به ست هه ردوو بق چوونه که بیت

۱۳. خه وتن به ده ست نوێزه وه : پیغه مبه ری خوا (ﷺ) به یه کیک له هاره لانی فهرموو (اذا اتیت - مضجعک فتوضا) واته : (نه گه ر چووته سه ر جیگای خه وتن ئه وه ده ست نوێزیکه)^(۱)

^(۱) هه وه ها ده رباره ی خه وتن به ده ست نوێزه وه پیغه مبه ری خۆشه و یستمان (ﷺ) ده فهرمویت (طهروا هذه الاجساد طهرکم الله ، فانه لیس عبد یبیت طاهرا الا بات معه ملک فی شعاره ، لا ینقلب ساعه من اللیل

۱۴. خه وټن به لای پاست دا ، پیغه مېر (ﷺ) (دهغه رمویت (ثم اضطلع علی شقک الایمن) - رواه البخاری و مسلم -
واته (پاشان به لای پاست دا بخوه) .

۱۵. دهستی پاست خستنه ژیر پوومه تی پاسته وه ، چونکه پیغه مېری خوا (ﷺ) کانتیک بخه ونايه دهستی پاستی ده خسته ژیر پوومه تییه وه . هه روه ک نیمای نه بو داود پړویایه تی کردوه .

۱۶. جیگاکه ی هه لته کیڼی - تاوه کو دلنیا بیت له وه ی زینده وه ری زیانه خشی تیدا نیه به تاییه تی له گوندو دیهات و بیستان و شوینه کشت و کالیه کان چونکه زینده وه ریان زږتره له شاره کان - پیغه مېری خوا (ﷺ) (اذا اوی احمدکم الی فراشه فلینفض فراشه فانه لایعلم ما خلفه بعده) رواه

الاقبال : اللهم اغفر لعبدک فانه بات ظاهرا) - اخرجه السيوطی فی الجامع الصغیر و صححه الالبانی واته (لا شه تان پاکبکه نه وه - مه به ست ده ست نویژگرته - خوی گه وره پاکتان کاته وه ، بیگومان هه به نده یه ک شه به ده ست نویژه وه - بخه ویت نه وه مه لایه تیک له گه لیدا ده بیت نه ورشه وه له ناو نویژه کیدا ، هه رجاریک نه وه به نده یه نه م دی و دیو بکات مه لایکه ته که ده لیت : نه ی خویبه له م به نده یه ت خورش به چونکه به ده ست نویژه وه خه وټووه) . به پاستی نیعمه تیک ی زږگره وه یه پټویسته مسولمان له دهستی خوی نه دات . - و - .

البخاری ومسلم - واته (نه گره په کیک له نیوه وویستی بجته سه ر جیگا که ی باجیگا که ی ه لته کیتی چونکه نازانی له دوی خوی چ شتی هاتووه ته ناو جیگا که ی) .

۱۸. خویندنی سوره تی (قل یا ایها الکافرون) .

* بهرهمی خویندنی هم سوره ته : نه و په که ده بیته هوی دورکه و تنه وه و پاراستن له هاو بهش برپاردان (الشرك). هرههک نیمامی نه بوداود و قهرمندی و نه حمه د پړوا به تیان کردوه .

نیمامی نه وه وی - ره حمه تی خوی لی بیت - ده لیت : چاکتر وایه بهنده هه موو نه و ویردو ډیگران ه ی کاتی خه وتن بخوینیت ، به لام نه گره بوی نه کراو به تیوانی هه مووی بخوینیت نه وه چاکتر وایه نه وه ی گرنکتره نه وه یان بخوینیت . بیگومان زورینه ی خه لکی له شه و و پړوړیکدا دوو جار ده خه ون جا نه گره هم سوننه تانه جی به جی بکریت نه وه خپرو پا داشتی زور بوی خاوه نه کی ده نوسریت . دیاره هم سوننه تانه تایبته نین به خه وتنی شه وه به لکو بوه موو خه وتنیکه له شه ودا بیت یان له پړوړ چونکه فهرمووده کان گشتین .

● بهرهمه کانی جی به جی کردن هم سوننه تانه .:

۱. نه گره بهنده پاریزگاری بکات له م زیکرو ویردانه نه وه (۱۰۰)
خیری بوی ده نوسریت چونکه پیغه مېری خوا ﷺ ده فهرمویت)
ووتنی هر ((سبحان الله)) یک خپرو چاکه به که ، وه هر ((الله

اکبر)) ټکیش خیریکه وه هر ((الحمد لله)) ټک خیرکه ، وه ووتنی هر ((لا اله الا الله)) ټک خیریکه (نیمای مسلم پړوايه تی کردوه

(۱) نه گهر مسولمان پاريزگاری بکات له م زیکرو یردانه، نه وه ((۱۰۰)) دره ختی له به هشت دا بڼ ده پوښت ، ه روه ک فرموده کي پیغه مېرمان ﷺ باس کرد له باسی سوننه ته کانی دوی نویژه فره زه کان .

(۲) پاراستنی خوی گه وره بڼ به نده کي ، ه روه ها دور که و تنه و هی شیتان لیتی له و شه و دا و پاراستنی له ه مووشه پ و خه راپه و زیانیک .

(۳) نه گهر به نده نه م زیکرو یادانه بخوینیت نه وه نه و پڅه ی کڅتایی پټه یناوه به زیکری خوی گه وره و گوږپایه لی کردنی و پشت به ستن به و و داوی یارمه تی کردن له و و یه کتایی نه و .

کۆتایی

ئەو هی که هاتوو له دوو توپی ئەم نامیلکەیەدا کورتەیه که
دەریارە ی ئەو سوننەتانی که له شەو و پۆژدا دووبارە دەبنەوه
ئەو ندهی بۆمان کرا بێت که کۆی کهینه وه .

داوا کارین خوای گەوره له سه ر سوننەت و پێبازی پێغەمبەر
موحه مەد (ﷺ) بەمانزینیت و له سه ر پێبازی ئەویش بەمانزینیت .

واخر دعونا ان الحمد لله رب العالمين .

*****

بېگومان رېز و پلەي ئيماندار بە پيى شوينكهوتنى بۇ
پيغەمبەر (ص) ھەركاتىك سوننەتىك زياتر جىبەجى
بكات ئەوہ لای خوای گەورە بەرز و زياتر دەبیت.

بیرکەرەوہ و تیئبفکرە لەوہی ئەگەر یەکیك لە ئیمە
ئەندازەيەك مالى لىوون بیت زور خوای بۇ ماندوو
دەكات و ھەول و كۆششى زور دەكات بۇ گەران بە دواى
دا و دۆزینەوہی بە دەست ھینانەوہی تاوہكو دەستی
دەكەوینتەوہ بەلام زورن ئەو سوننەتانەى كە وون بوون
لە ژيانماندا . بەلام ھىچ غەم و خەفەتىك و ھەول و
كۆششیکمان نىيە بۆگەران و دۆزینەوہی ئەو سوننەتانە
و جىبەجى کردنيان لە ژيانى روژانەماندا!!!

لە بلاوكراوہكانى كتيبخانەى ياودران

ژماردى سپاردنى (301) ى سالى 2003 ى پيدراود.